

Lokalny Program Rewitalizacji

dla

miejscowości

Raków

na lata

2009 - 2015

Raków, wrzesień 2009 r.

Opracowano zgodnie z „Wytycznymi Instytucji Zarządzającej RPOWŚ dotyczącymi przygotowania Lokalnych Programów Rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013”

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

<i>Autor</i>	<i>Podpis</i>
Agnieszka Rejnowicz	
Dariusz Józwik	
Łukasz Czerwik	

Spis treści:

WSTĘP	5
I. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W MIEJSCOWOŚCI RAKÓW	10
1. Położenie administracyjne	10
2. Etymologia nazwy	11
3. Rys historyczny	11
4. Zagospodarowanie przestrzenne.....	17
4.1. <i>Granice stref ochrony konserwatorskiej</i>	18
4.2. <i>Uwarunkowania ochrony środowiska</i>	19
4.3. <i>Własność gruntów i budynków</i>	21
4.4. <i>Infrastruktura techniczna</i>	24
4.5. <i>Mieszkalnictwo</i>	27
5. Gospodarka	28
5.1. <i>Główni pracodawcy – struktura i trendy</i>	28
5.2. <i>Struktura podstawowych branż gospodarki znajdującej się na terenie Rakowa</i>	30
6. Sfera społeczna	31
6.1. <i>Demografia</i>	31
6.2. <i>Stan i zróżnicowanie dochodowości gospodarstw domowych</i>	33
6.3. <i>Organizacje pozarządowe</i>	34
7. Zabytki.....	35
8. Walory przyrodnicze	42
9. Analiza SWOT	43
II. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOT. ROZWOJU PRZESTRZENNO-SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO	47
1. Zgodność z Narodowym Planem Rozwoju 2007-2013	47
2. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego	50
3. Zgodność z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Raków ...	52

4. Zgodność z Planem Rozwoju Lokalnego gminy Raków na lata 2004-2013.....	53
5. Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Raków	54
6. Zgodność ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Raków na lata 2009-2013	55
III. ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI	56
1. Cel Programu	56
2. Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru	57
IV. PODZIAŁ NA PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE	60
1. Kryteria wyboru pilotażu i kolejność realizacji.....	60
2. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	63
V. PLANOWANE DZIAŁANIA W LATACH 2009-2015 I W LATACH NASTĘPNYCH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM.....	65
VI. PLAN FINANSOWY REWITALIZACJI 2009-2015 I LATA NASTĘPNE	69
VII. SYSTEM WDRAŻANIA	73
VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ ..	74
1. System monitorowania programu i sposób jego oceny	74
2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	74
3. Grupy docelowe odbiorców.....	75
4. Kształtowanie wizerunku Programu Rewitalizacji.....	76
5. Instrumenty strategii informacyjnej.....	77
IX. PODSUMOWANIE	79
X. LITERATURA	80
XI. SPIS TABEL	82

Wstęp

Rewitalizacja to proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych częściach miast, przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego oraz do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych. Innymi słowy rewitalizacja polega na przekształceniu istniejącej przestrzeni, nie spełniającej swojej funkcji, w celu znalezienia dla niej nowego zastosowania lub przywrócenia jej do pierwotnego stanu funkcji. O powodzeniu działań rewitalizacyjnych decyduje w dużym stopniu skumulowanie działań inwestycyjnych na danym obszarze, co przyczynia się do osiągnięcia odpowiedniej skali przeobrażeń.

Zadaniem rewitalizacji jest wspieranie rozwoju lokalnego poprzez wspieranie miejscowych inicjatyw z zakresu infrastruktury technicznej, turystycznej, kulturalnej i społecznej, a także infrastruktury służącej rozwojowi gospodarczemu.

Rewitalizacja koncentruje swe działania w trzech obszarach:

Gospodarczym - tworzenie nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, „pobudzenie” przedsiębiorczości wśród mieszkańców,

Spółecznym - zapobieganie patologiom społecznym,

Infrastrukturalno – przestrzennym – zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez remonty, modernizację, konserwację zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej oraz poprawa środowiska naturalnego.

Lokalny Program Rewitalizacji dla miejscowości Raków jest kompleksowym dokumentem określającym sposoby przeciwdziałania degradacji niektórych obszarów oraz trwałej marginalizacji określonych grup społecznych. Ma na celu wyznaczyć długofalowe działania na przyszłość poprzez wskazanie zadań inwestycyjnych i skorelowanie ich z polityką regionalną oraz osadzenie w realiach finansowych. Połączenie inwestycji i programów wspierających rozwój społeczno – gospodarczy rejonu objętego rewitalizacją poprawi sytuację na tym obszarze i sprawi, że obszar objęty rewitalizacją odzyska blask i znaczenie.

Poszczególne działania i ich kolejność zostały wybrane tak by maksymalnie wykorzystać efekt synergii i uruchomić oraz ukierunkować korzystne i samoczynne zmiany w rejonie objętym planem.

Obszar objęty rewitalizacją znajduje się w miejscowości, która stanowi centrum gminy. W miejscowości Raków znajdują się wszystkie instytucje użyteczności publicznej (Urząd Gminy, Centrum Kultury Fizycznej i Rozwoju Lokalnego, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Zdrowia, Urząd Pocztowy, Gimnazjum, Szkoła Podstawowa, Biblioteka). W miejscowości tej odbywają się ważne w życiu gminy imprezy, uroczystości, spotkania.

W Rakowie dwa razy w tygodniu (wtorek i piątek) odbywa się targ.

Zaplanowane w ramach Programu Rewitalizacji działania dotyczące miejscowości Raków obejmują:

- ul. Plac Wolności – rynek, ul. Klasztorna;
- teren wokół Sanktuarium Matki Bożej Cudownej Przemiany, ulica Kościelna, Dom Wójta;
- ul. Nowy Rynek.

Pierwsza część Programu Rewitalizacji jest diagnozą stanu w gminie oraz w miejscowości Raków. Na jej podstawie określono najważniejsze obszary problemowe w terenie. Zidentyfikowano szereg problemów niewidocznych, na co dzień a dotyczących sfery społecznej i gospodarczej. W dalszej części dokumentu przeprowadzone zostały analizy i prognozy. Z przeprowadzonej analizy czynników wpływających na sytuację w miasteczku wyłonił się ramowy plan działań mających na celu poprawienie niekorzystnej sytuacji społeczno - gospodarczej. Zaplanowane w niniejszym dokumencie rozwiązania nie gwarantują pełnego sukcesu, dają jednak możliwość skumulowania działań na danym obszarze w celu osiągnięcia odpowiedniej skali przeobrażeń.

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem prognostycznym i jednocześnie narzędziem pomocniczym dla monitorowania wykonania określonej strategii gminy. Jest elastyczną procedurą działania, którą można modyfikować i ulepszać w czasie.

Projekty ujęte w niniejszym programie są jedynie propozycją przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji, a ich realizacja będzie zależna od uwarunkowań finansowych, potrzeb środowiska lokalnego i możliwości technicznych.

Zadania przewidziane do wykonania w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji w okresie programowania 2009 – 2015 będą realizowane w zależności od wdrażania Funduszy Strukturalnych w Polsce i opracowywania, bądź aktualizacji, dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym oraz regionalnym.

Program Rewitalizacji miejscowości Raków składa się z następujących etapów:

Etap I – Charakterystyka: gromadzenie, zbieranie danych i ich analiza.

Etap II – Analiza mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń środowiska lokalnego, określenie głównych zagadnień problemowych (analiza SWOT).

Etap III- Sformułowanie celów rewitalizacji, określenie listy zadań z uwzględnieniem jednostek odpowiedzialnych za ich wdrożenie.

Etap IV- przygotowanie i przedłożenie Programu Rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji opracowany został przez specjalnie powołany Zespół Zadaniowy do Spraw Rewitalizacji przy udziale Radnych oraz pracowników gminnych jednostek organizacyjnych gminy Raków. Osoby te będą również uczestniczyć w monitorowaniu realizacji LPR.

*Fot. 1. Robocze spotkanie zespołu ds. rewitalizacji
Źródło: UG. Raków*

Przy opracowaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji miejscowości Raków uwzględniono:

1. Strategię Rozwoju Gminy Raków;
2. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Raków;
3. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Raków;
4. Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Raków.

Głównym celem Programu Rewitalizacji jest wzrost atrakcyjności turystycznej oraz rozwój gospodarczy i społeczny miejscowości Raków. W tym celu na obszarze rewitalizowanym należy m. in.:

- 1) Poprawić estetykę i zagospodarowanie centrum Rakowa;
- 2) Utworzyć infrastrukturę rekreacyjną z zachowaniem dziedzictwa kulturowego miejscowości Raków;
- 3) Dążyć do większej integracji mieszkańców Rakowa.

Realizacja Programu Rewitalizacji:

Etap I

Przebudowa rynku:

- Wymiana oświetlenia ulicznego na ul. Plac Wolności i Klasztornej (latarnie parkowe, oświetlenie punktowe).
- Wymiana sieci wod-kan
- Przebudowa ulic, chodników, placów
- Zagospodarowanie parku (nowa aranżacja zieleni).
- Kompleksowe zagospodarowanie części placu rynku wraz z fontanną i pomnikiem.
- Budowa szaletów publicznych

Etap II

Przebudowa terenu wokół Sanktuarium, budowa parkingu.

Przebudowa ulicy Kościelnej

Remont i zagospodarowanie terenu wokół tzw. „Domu Wójta”.

Etap III

Budowa parku jordanowskiego dla dzieci.

Wymiana oświetlenia ulicznego.

Lokalny Program Rewitalizacji stanowi niezbędny dokument dla Gminy Raków przy ubieganiu się o dotację z środków UE (Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013, działanie 6.2. Rewitalizacja małych miast). Potrzeba rewitalizacji centrum Rakowa wynika z potrzeb mieszkańców oraz turystów odwiedzających Raków. Obecna stara cenna zabudowa rynku w dużym stopniu ulega degradacji. Zadaniem rewitalizacji jest podniesienie estetyki przestrzeni, podniesienie atrakcyjności rynku.

I. Charakterystyka obecnej sytuacji w miejscowości Raków

1. Położenie administracyjne

Gmina Raków położona jest w południowej części powiatu kieleckiego ziemskiego. Zajmuje obszar o powierzchni 195 km² (19552 ha), z czego 42% to użytki rolne, a 54% stanowią lasy. Gminę tworzy 28 wsi sołeckich, w których zamieszkuje 6012 mieszkańców. Biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców - największym sołectwem jest Raków, najmniejszym - Papiernia.

Gmina Raków od północnego-wschodu graniczy z gminą Łagów, od północnego-zachodu z gminą Daleszyce, od zachodu z gminą Pierzchnica, od południa i południowego wschodu z gminami: Szydłów, Staszów i Bogoria w powiecie staszowskim. Obszar gminy wchodzi w skład dwóch mezoregionów - Pogórza Szydłowskiego i Gór Świętokrzyskich. Przez centralną część gminy przepływa rzeka Czarna.

Na terenie gminy dominują małe gospodarstwa rolne o wielokierunkowej produkcji, w których przeważa produkcja roślinna – zboża, ziemniaki i truskawki.

Produkcja jest prowadzona metodami tradycyjnymi w gospodarstwach charakteryzujących się dużą elastycznością produkcji w zależności od potrzeb rynku.

Główne kierunki perspektywicznego rozwoju to przetwórstwo rolno-spożywcze i turystyka nastawione na wykorzystanie walorów i zasobów naturalnych.

Atuty gminy to: dobry stan środowiska naturalnego, urokliwe miejsca idealne do lokalizacji ośrodków wypoczynkowo konferencyjnych, terapeutycznych, domów spokojnej starości itp.

2. Etymologia nazwy

Nazwa Rakowa nawiązuje do wizerunku raka znajdującego się w herbie żony założyciela - Jadwigi Gnoińskiej.

Herb Rakowa

3. Rys historyczny

Historia Rakowa rozpoczyna się 27 marca 1567 roku, wówczas to Jan Sienieński piastujący urząd kasztelana żarnowskiego wydał kontrakt (za przyzwoleniem króla Zygmunta Augusta) określający prawa i obowiązki mieszczan nowo lokowanego miasta. Osadnicy otrzymywali 20 lat wolnizny wraz ze zwolnieniem od wszystkich ciężarów wiejskich, dodatkowo mieli przyzwolenie na zakładanie różnego rodzaju cechów i bractw rzemieślniczych (nakładając 1 grosz opłaty rocznej od każdego rękodzielnika). Mieszczanie rakowscy zwolnieni byli z opłat wynikających z użytkowania młynów, kuźnic, browarów słodowni itp. Zobowiązania mieszkańców polegały na pracy przy groblach i drogach (szczególnie w czasie powodzi). Należy zwrócić uwagę na fakt, że kontrakt lokacyjny poza znacznymi zwolnieniami finansowymi, gwarantował osadnikom szeroko rozumianą wolność wyznania oraz tolerancję („*Żadnemu z przyrzeczonych rakowian wierze, w której są różni od siebie, panować nie chcę*”).

Pieczęć Rakowa

W dwa lata po wydaniu kontraktu (1569 r.) przybywała do Rakowa coraz większa grupa osiedleńców wyznających antytrynityzm (negujących dogmat Trójcy Świętej). Byli to przedstawiciele radykalnych ugrupowań w łonie arianizmu. Przebywali wówczas w Rakowie: Jan Niemojewski (były sędzia ziemski inowrocławski, przywódca grupy tzw. „Kujawian”) Marcin Czechowicz ze Zbąszynia, Jakub z Kalinówki, Daniel Bieliński (swymi poglądami zbliżający się do judaizmu), Grzegorz Paweł Zagrobelny (dawny kaznodzieja krakowski). Radykalizm teologiczny środowiska rakowskiego zaowocował nawiązaniem przyjaznych stosunków z sektą komunistów morawskich. Taki stan rzeczy przetrwał jedynie kilka lat, w roku 1572 powstała w Rakowie (za sprawą Szymona Ronemberga) zwarta organizacja kościelna (zbór) z ministrem na czele.

Należy nadmienić, że obok świątyni ariańskiej istniał także w Rakowie niewielki zbór kalwiński. Oprócz wyznawców arianizmu i kalwinizmu miasto zamieszkiwali również katolicy (uczęszczający do kościołów w Szumsku i Drogowlach) oraz Żydzi (od roku 1606 posiadający własną bożnicę).

W roku 1578 po śmierci króla Stefana Batorego do korony polskiej pretendował m. in. Maksymilian Habsburg – arcyksiążę austriacki. Obwołany przez część szlachty monarchą wraz z około 6 000 wojskiem wkroczył na ziemie polskie. Zajął on Raków skąd rozesłał pisma do wszystkich stanów Rzeczypospolitej. Po uzyskaniu nieprzychylnych odpowiedzi ruszył na Kraków, został jednak pokonany pod Byczyną przez wojska polskie dowodzone przez Jana Zamoyskiego.

Pierwszy raz pojawia się Raków w źródłach podatkowych w roku 1581, wspomniana wzmianka opatrzona jest ironicznym komentarzem, iż jest to miasteczko „panów apostołów”.

Przełom XVI i XVII stulecia był dla Rakowa okresem wzrostu znaczenia w polskim ruchu ariańskim, synody jakie obradowały tutaj w latach 1601 – 1602 doprowadziły do przewyciężenia tendencji radykalnych w ruchu antytrynitarskim (reprezentowanych przez

Marcina Czechowicza i tzw. „tarnowian”), solidne podwaliny ku temu położył Faust Socyn.

Czynny udział w dysputach teologicznych w połączeniu z charyzmatyczną osobą Jakuba Sienieńskiego (w roku 1599 przystąpił do wspólnoty ariańskiej) sprawiły, że Raków stał się „stolicą” polskiego arianizmu (lata 1601 – 1638 uchodzą w dziejach antytrynitaryzmu polskiego za okres rakowski). Rolę jaką osiągnęło miasto potwierdza liczba odbytych tu synodów ariańskich. W latach 1601 – 1637 było ich 31, dotyczyły one m. in.: liturgii (dwa synody z roku 1604); ewentualnej unii z kalwinami (1611); sytuacji arian w Gdańsku, na Litwie i Wołyniu (1617); unii z holenderskimi remonstrantami (1627); prześladowaniu arian Gdańsku (1633), działalności Marcina Ruara (1637).

Pozycję Rakowa jako centrum arianizmu polskiego potwierdza również istnienie Akademii Rakowskiej (uczelni półwyższej, nie nadającej stopni naukowych). Powstała w roku 1602 z inicjatywy Jakuba Sienieńskiego, kontrolę nad nią sprawowały synody ariańskie. Program uczelni obejmował: matematykę z geometrią, nauki przyrodnicze z elementami medycyny, filozofię z logiką, historię, politykę i ekonomię, etykę i retorykę, naukę języka łacińskiego, włoskiego, francuskiego, niemieckiego, teologię wykładaną po polsku. Pierwszym rektorem Akademii Rakowskiej został Krzysztof Brockajus (z pochodzenia Westfalczyk), funkcję tę sprawował również Paweł Krokier (w latach 1610 – 1616). Rektorami uczelni w kolejnych latach (1616 – 1638) byli m. in.: Jan Crell, Marcin Ruar, Joachim i Wawrzyniec Stegmanowie. Mury Akademii Rakowskiej opuściło wiele znanych postaci ważnych zarówno dla ruchu ariańskiego jak i kultury polskiej doby baroku. Wśród nich wymienić należy: braci Morsztynów (Jana, Pawła, Stefana), Andrzeja Chrystiana Moskorzowskiego, Samuela Przypkowskiego, Andrzeja Chrzastowskiego, Klemensa Łachowskiego, Jerzego Niemiryca oraz Andrzeja Wiszowatego.

Niebanalną rolę w utrzymaniu przez Raków swej pierwszoplanowej roli w ruchu antytrynitarским (w I połowie XVII wieku) odegrała prężnie działająca drukarnia. Około 1600 roku przeniósł się do Rakowa krakowski drukarz, arianin – Aleksy Rodecki, w dwa lata po nim rozpoczął tu swą działalność drukarską jego zięć – Paweł Sternacki. W czasie istnienia drukarnia (w latach 1602 – 1638) wydała około 200 tytułów, w tym „Katechizm Rakowski” (będący wyznaniem wiary braci polskich, utrzymanym w duchu racjonalizmu i tolerancji religijnej). W oficynie drukowano dzieła nie tylko ariańskie, lecz również kalwińskie, a nawet katolickie (poety Sebastiana Klonowica). Dzięki ożywionej wymianie kulturalnej z zagranicą, licznych podróżach i dobrze rozwiniętej propagandzie prace wydrukowane w Rakowie dostawały się m. in. do: Anglii, Niderlandów, Niemiec, Węgier.

Warto nadmienić, że dawny Raków mógł się poszczycić trzecią w Rzeczypospolitej

(po Krakowie i Gdańsku) biblioteką publiczną. Założył ją w 1628 roku wywodzący się z drobnej szlachty słowackiej, arianin Daniel Lehocki.

Raków padł łupem wojsk koronnych w roku 1606. Zaangażowanie Jakuba Sienieńskiego po stronie opozycji antykrólewskiej (w czasie rokoszu Zebrzydowskiego) mogło doprowadzić do wiele większych strat gdyby król Zygmunt III Waza posłuchał rady stronników i zrównał miasto z ziemią). Przypuszczano, że w czasie rokoszu odbywały się tu rozmowy przywódców stronnictwa rokoszan. Napady na miasto zdarzały się także później, w latach 20 – tych XVII wieku szczególnie dotkliwy okazał się najazd lisowczyków z roku 1623 (niekarne oddziały zrabowały wiele domostw oraz cenną bibliotekę należącą do Jana Crella).

Pierwsza połowa XVII wieku była złotym okresem w dziejach Rakowa, główny powód takiego stanu rzeczy należy wiązać z rolą jaką odgrywało miasto w ruchu antytrynitarским. Jako ośrodek zjazdów synodalnych przyciągał Raków liczne rzesze szlachty ariańskiej, przyływ wielkiej masy ludności generował zapotrzebowanie w sferze usług budownictwa itp. Bujny rozwój miasta sprawił, że zmianie musiało ulec początkowe założenie urbanistyczne. W roku 1607 na mocy przywileju Jakuba Sienieńskiego wyznaczono nowy rynek, przy którym osiedlili się przybysze ze Śląska oraz mieszkańcy pobliskiego Wrębowa (Rembowa). Nowym osadnikom zagwarantowano wszelkie prawa na równi z pierwotnymi osiedleńcami. Kres ariańskiego Rakowa był końcem złotego okresu miasta.

Silny ośrodek ariański funkcjonujący w Rakowie stanowił problem dla katolickiego otoczenia. Mieszkający w Rakowie katolicy nie dysponowali własną świątynią, funkcję proboszcza rakowskiego pełnił kapłan rezydujący w pobliskich Drogowlach. Zaistniała sytuacja nie rokowała pomyślnie na przyszłość, coraz częstsze były procesy wytaczane Jakubowi Sienieńskiemu przez okoliczny kler katolicki (proboszcz z Szumska procesował się o dziesięcinę z wiosek: Zalesia, Lipin, Pągowca).

Rok 1638 stał się końcem ariańskiego Rakowa, wydarzenia jakie miały wówczas miejsce zaważyły na dalszym losie miasta. Doszło wówczas do zniszczenia, przez młodzież kształcąca się na rakowskiej uczelni, przydrożnego krzyża (wystawionego na spornym terytorium przez właściciela pobliskiego Szumska – księdza Jerzego Rokickiego). Nie sposób dokładnie określić precyzyjnej daty całego zajścia, wiadomo jedynie, że sejmik opatowski obradujący 27 stycznia 1638 roku domagał się ukarania sprawców zniszczenia. Nieprzejednana postawa biskupa krakowskiego Jakuba Zadzika oraz wojewody sandomierskiego Jerzego Ossolińskiego doprowadziła do wprowadzenia sprawy pod obrady sejmu walnego. Proces skrócony, połączony z przyspieszonym śledztwem, zaowocował

wydaniem wyroku przez Senat (19 kwietnia 1638 roku). Na mocy jego postanowień nakazano w przeciągu czterech tygodni zlikwidować szkołę rakowską, wykładowców tej placówki skazując na banicję. Skonfiskowano drukarnię, przekazując jej wyposażenie podstolemu sandomierskiemu Stanisławowi Skarszewskiemu. Odbudowy Akademii Rakowskiej i drukarni zabroniono pod karą 10 000 złotych polskich. Jakubowi Sienieńskiemu zagrożono infamią, jeśli w przeciągu 6 tygodni nie odstawi przed oblicze sądu nauczycieli nadzorujących młodzież tego dnia, w którym dokonano zniszczenia krucyfiks. W razie niestawienia się miano ich ukarać wieczystą banicją.

Arianie niebawem poczęli opuszczać Raków przenosząc się do pobliskiego Radostowa, pozostającego w posiadaniu arianki Anny Wylamowej. Inna część wspólnoty przyjęła kalwinizm, pozostali jednak i tacy, którzy nie chcieli porzucić dawnego wyznania.

Po roku 1639 nową właścicielką Rakowa została Aleksandra z Sienieńskich Wiszowata, która po śmierci męża przyjęła katolicyzm, oddając przy tym dawny zbór ariański nowym współwyznawcom. Na jego miejscu staraniem biskupów krakowskich (Jakuba Zadzika i Piotra Gembickiego) wzniesiono okazały kościół pod wezwaniem Świętej Trójcy. Kolejnymi właścicielami Rakowa byli dwaj synowie, zmarłego w 1639 roku Jakuba Sienieńskiego – Jan Krzysztof i Kazimierz Jan, współwłaściciele miasta w latach 1651 – 1653. W roku 1657 jako posiadacz Rakowa występuje Mikołaj Sienieński, nieco później (około 1662 roku) miasteczko odziedziczyła Zofia Sienieńska, która wyszła za mąż za Stanisława Mijakowskiego.

Dotkliwie w skutkach okazały się lata potopu szwedzkiego. W roku 1657 (w myśl układu z Radnot) na tereny Rzeczypospolitej wkroczyły wojska siedmiogrodzkie pod wodzą Jerzego II Rakoczego. Po zajęciu Krakowa ruszyły na północ, „(...) w tym czasie czterystu Kozaków Rakoczego napadłszy na Raków rozpoczęli rabunek . Na to wpada z podjazdem polskim Jan Chryzostom Pasek i wszystkich Kozaków szabłami wycina, ciała ich dopiero w parę tygodni po utarczce pogrzebali Szwedzi”. Podczas najazdu wojsk siedmiogrodzkich żołnierze pokieroszowali obraz Matki Boskiej, znajdujący się w kościele parafialnym w Rakowie. Obraz ten został w roku 1670 uznany za cudowny przez biskupa krakowskiego – Andrzeja Trzebickiego. Czasy wojny ze Szwecją stanowiły końcowy etap ruchu ariańskiego na ziemiach. Niejednoznaczna postawa względem najeźdźcy przyczyniła się do wydania przez sejm (w roku 1658) nakazu opuszczenia Rzeczypospolitej, wyprzedania majątku w przeciągu 3 lat (okres ten skrócono następnie do lat 2) pod karą śmierci.

Z roku 1662 pochodzą dane dotyczące liczby mieszkańców Rakowa. Według rejestru pogłównego podatek zapłaciło w mieście 873 chrześcijan i 104 Żydów.

Hierarchia katolicka przykładała szczególną wagę do rozwoju religijności i oświaty w miasteczku, kierownik tutejszej szkoły parafialnej musiał posiadać tytuł bakałarza. Z roku 1674 pochodzi (najstarsza w Małopolsce) wiadomość o nauczaniu w katolickiej szkole parafialnej dziewcząt przez nauczycielkę. Już w II połowie XVII wieku prężnie działało w Rakowie bractwo różańcowe.

Miasteczko wkrótce coraz bardziej zaczęło podupadać, szczególnie przyczyniły się do tego wydarzenia z początku XVIII stulecia (kolejny najazd szwedzki, wojna domowa, zaraza). Nie zapomniano jednak o roli jaką odgrywał Raków w początkach swego istnienia. „*Wielka Encyklopedia Francuska*” (wydana w roku 1765) zawierała hasło „*Racovie*”, można było przeczytać tam o roli miasteczka w ruchu ariańskim jak również o Stanisławie Lubienieckim (najbardziej znanym historyku tej doktryny). Wzmiankę kończy wiadomość mówiąca, iż od czasu wygnania braci polskich z Rakowa (w 1645 r.) miasto opustoszało zupełnie.

Rejestr z roku 1827 poświadcza 1232 obywateli Rakowa, w roku 1858 liczba ta wzrosła do 1674 osób (w tym 966 Żydów). Spośród 139 domostw tylko 4 były murowane. W XIX wieku utrzymywało się w Rakowie rzemiosło włókiennicze oraz wyrób sit i koszyków.

W okresie powstania styczniowego (17 lutego 1863 r.) przez miasteczko przechodził oddział powstańczy pod dowództwem Mariana Langiewicza („*Nie mogąc utrzymać się na Świętym Krzyżu wobec koncentrujących się przeciw niemu kolumn z Radomia, Kielc i Opatowa ruszył Langiewicz z uszczuploną dezeryą 600 ludzi oddziałem do Rakowa, gdzie przyłączyli się z nim ochotnicy lubelscy idący ze Sandomierza*”). Na fali represji popowstaniowych (w roku 1869) Raków utracił prawa miejskie podobnie jak większość ośrodków miejskich w regionie.

4. Zagospodarowanie przestrzenne

Miejscowość Raków położona jest we wschodniej części powiatu kieleckiego i stanowi centrum gminy Raków. To tutaj znajdują się główne instytucje spełniające funkcje usług publicznych takie jak:

- Urząd Gminy w Rakowie;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Centrum Kultury Fizycznej i Rozwoju Lokalnego;
- Gminny Ośrodek Zdrowia;
- Posterunek Policji;
- Ochotnicza Straż Pożarna;
- Bank Spółdzielczy;
- Urząd Pocztowy;
- Świetlica Środowiskowa;
- Gminna Biblioteka Publiczna;
- Gimnazjum im. Jana Pawła II;
- Filia Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego w Kielcach;
- Filia Komunikacji i Transportu Starostwa Powiatowego w Kielcach.
- Lokalny Punkt Informacyjno – Konsultacyjny – filia PUP

4.1. Granice stref ochrony konserwatorskiej

W miejscowości Raków znajduje się objęty ochroną konserwatorską układ urbanistyczny.

Zabytki w miejscowości Raków:

Cmentarz parafialny.

Cmentarz żydowski z II połowy XVII w.

Układ urbanistyczny z XVI w.

Wójtostwo – budynek murowany z XVII w.

Zespół Kościoła Parafialnego.

Zbór Ariański z XVI w.

Kościół Świętej Anny z XVII w.

Kościół Świętej Trójcy, obecnie Sanktuarium Matki Boskiej Cudownej Przemiany.

*Fot. 2 ul. Plac Wolności – układ zabudowy z XVI w.
fot. Urząd Gminy Raków*

*Fot. 3. Park w Centrum Rakowa
fot. Urząd Gminy Raków*

Przy kościele Św. Trójcy na wysokim barokowym cokole (z herbem Jelita i rokiem 1742) znajduje się figurka św. Floriana, zachował się także żelazny krzyż (na cokole) z datą 1819.

4.2. Uwarunkowania ochrony środowiska

Prawie 2/3 powierzchni gminy Raków stanowią obszary chronione. Jest to Cisowsko Orłowiński Park Krajobrazowy i jego otulina, Chmielnicko – Szydłowiecki Obszar Chroniony Krajobrazu. Ponadto północno-zachodnia część gminy znajduje się w proponowanym obszarze NATURA 2000 – Lasy Cisowsko-Orłowińskie. Zajmujące ponad połowę obszaru gminy lasy (głównie sosnowe) tworzą specyficzny mikroklimat, korzystny w leczeniu chorób dróg oddechowych i tarczycy, obfitują w runo leśne, przyciągają turystów od wczesnego lata do późnej jesieni.

Na obszarze Gminy Raków można dostrzec fragment bogatej przeszłości geologicznej Gór Świętokrzyskich. Północna jej część to wzniesienia należące do Pasma Orłowińskiego i Pasma Ociesęckiego, zbudowane z utworów paleozoicznych, głównie pochodzących z kambru piaskowców, mułowców, iłowców i łupków. Lokalnie występują także utwory pochodzące z ordowiku, syluru i dewonu. W erze paleozoicznej miały miejsce zjawiska wulkaniczne, o czym świadczą odsłonięcia w rezerwacie Pągowiec w miejscowości Bardo diabazytów. Najwyższym punktem z tych wzniesień to Góra Zamkowa 427 m n.p.m. Doliny rzeczne i wąwozy wytworzyły się na ogół w pęknięciach tektonicznych lub zostały wyżłobione w podatnych na erozję skałach i glebach.

Mimo obserwowanego w ostatnich latach istotnego zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy Raków nadal duże zagrożenie stwarzają tzw. niskie emisje spalin pochodzące z palenisk domowych i lokalnych kotłowni. Emitują one do atmosfery głównie dwutlenek siarki i węgla. W porównaniu z innymi gminami zanieczyszczenie powietrza nie jest duże. Wg danych za 1995 rok emisja zanieczyszczeń wynosiła:

-pyły - 804 kg

-SO₂ - 939 kg

-tlenki azotu - 223 kg

-tlenki węgla-4 052 kg.

Z głębinowych ujęć wody korzystają wodociągi grupowe „Raków” i „Ociesęki”. Z przeprowadzonych kontroli SANEPIDU wynika, że woda z tych studni jest zgodna z obowiązującymi normami i nie wymaga stosowania urządzeń uzdatniających.

Przez teren gminy przepływają dwie rzeki: na zachodzie Czarna Staszowska i na północy rzeka Łagowica.

Na terenie gminy nie występuje poważniejsze zanieczyszczenie wód. Od lat przepływające rzeki utrzymują się w III i IV klasie czystości, nieznacznie przekraczając wskaźniki CHZT.

Zbiornik zaporowy Chańcza

Zbiornik o powierzchni 450 ha zlokalizowany na rzece Czarnej Staszowskiej i dopływie Łagowicy. Obecnie pełni funkcję retencyjno - rekreacyjną (wykorzystanie zbiornika do celów przemysłowych jest niewielkie).

Stan czystości zbiornika kształtuje czystość rzek Czarna Staszowska i Łagowica i zakwalifikowano go do II klasy czystości. W celu ochrony wód zbiornika w roku 2005 Gmina Raków przystąpiła do budowy sieci kanalizacyjnej w miejscowościach znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie zbiornika. Powstała także oczyszczalnia ścieków typu BIO-PAKT do której trafiają nieczystości z miejscowości Chańcza.

Według oceny Wojewódzkiej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej (SANEPID) i jej placówek terenowych około 80% wody pitnej ze studni przydomowych w województwie świętokrzyskim nie spełnia wymogów wody przydatnej do picia. Ten problem dotyczy również gminy Raków, która ma 72,15 km sieci wodociągowej. Większość mieszkańców gminy korzysta nadal ze studni przydomowych, czerpiąc wodę z płytkich ujęć. Zły stan techniczny cembrowin, brak ekranu zabezpieczającego oraz daszków ochronnych jest również czynnikiem wpływającym na jakość wód. Lekkie przepuszczalne gleby oraz w/w czynniki są głównym elementem powodującym skażenie wód.

4.3. Własność gruntów i budynków

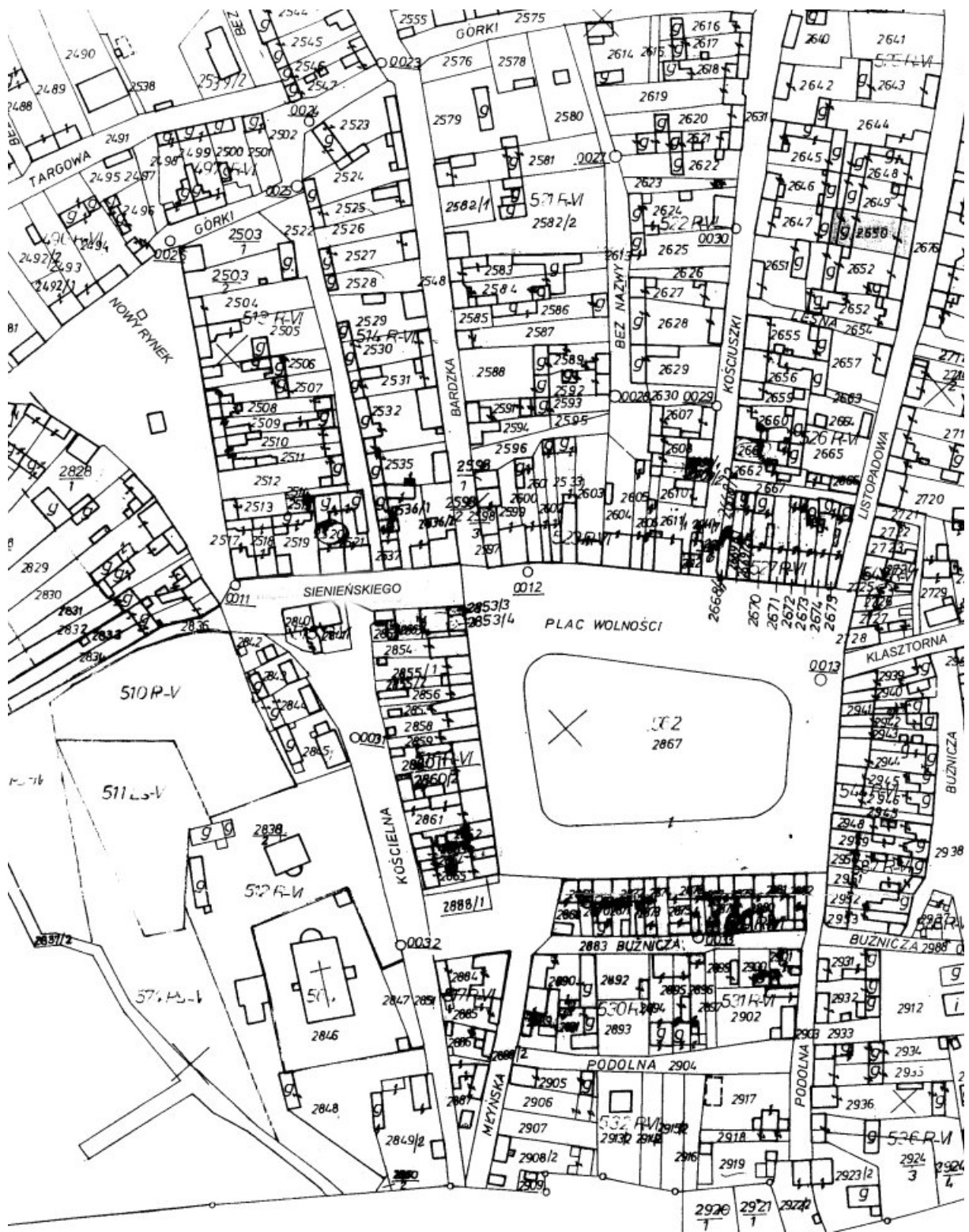
Niezwykle ważne dla procesu planowania jest określenia struktury własności gruntów i budynków na obszarze rewitalizowanym. Poniższa tabela przedstawia nr działki, obecne jej zagospodarowanie oraz strukturę własności gruntów i budynków.

Tabela 1 Struktura własności gruntów i budynków na obszarze rewitalizowanym.

Lp.	Nr działki	Obecne zagospodarowanie	Właściciel
1.	2867	Droga asfaltowa wraz z chodnikami i trawnikami, wiata przystankowa, oraz tereny obecnego parku	Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach

		(pomnik, alejki, trawniki)	
2.	2851	Droga asfaltowa wraz z chodnikami i trawnikami	Gmina Raków
3.	2835	Droga asfaltowa wraz z chodnikami i trawnikami, większa część działki jest niezabudowana z przeznaczeniem na plac jordanowski.	Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach
4.	2839	Droga asfaltowa wraz z chodnikami i trawnikami	Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach
5.	2840	Działka prywatna zabudowana budynkiem bliźniaczym z dz. Nr ewid. 2841	prywatna
6.	2841	Działka gminna zabudowana budynkiem bliźniaczym z dz. Nr ewid. 2840	Gmina Raków
7.	2888/2	Droga asfaltowa wraz z chodnikami i trawnikami	Gmina Raków
8.	2846	Teren na którym się znajduje Kościół pw. Świętej Trójcy obecnie Sanktuarium Matki Boskiej Cudownej Przemiany	Parafia Rzymsko Katolicka w Szumsku
9.	2847	Częściowo parking przy drodze gminnej. Reszta terenu to trawnik, teren plebanii	Parafia Rzymsko Katolicka w Szumsku
10.	2848	Teren na którym się znajduje plebania	Parafia Rzymsko Katolicka w Szumsku

Źródło: Urząd Gminy Raków, stan na koniec czerwca 2009 r.

Mapa ewidencyjna obszaru objętego rewitalizacją

Źródło: Urząd Gminy Raków

4.4. Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

System zaopatrzenia w wodę jest w pełni rozwinięty na terenie miejscowości Raków. System ten znajduje się w administracji Zakładu Usług Komunalnych w Rakowie. Sprawami gospodarki i ochroną wód zajmuje się wg ostatnich rozwiązań prawnych Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (RZGW) w Warszawie i w Krakowie.

Dyrektorzy RZGW opracowują w oparciu o dokumentacje hydrologiczne plany gospodarki zasobami wód powierzchniowych i podziemnych, które stanowią podstawę do opracowania warunków korzystania z wód regionu lub zlewni.

Kanalizacja

Miejscowość Raków jest całkowicie skanalizowana. System ten znajduje się w administracji Zakładu Usług Komunalnych w Rakowie. Miejskowe ścieki doprowadzane są do miejscowej gminnej oczyszczalni biologicznej typu Lemna.

Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami komunalnymi w gminie Raków prowadzona jest zgodnie z „Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Raków”, który został zatwierdzony Uchwałą Nr XXXIII/166/2006 Rady Gminy Raków z dnia 26 kwietnia 2006 roku.

Gmina Raków nie posiada na swoim terenie składowiska odpadów. Do 2002 roku w Rakowie istniało składowisko odpadów komunalnych pełniące funkcję tymczasowego. Obecnie przygotowywana jest dokumentacja mająca na celu jego zamknięcie i ustalenie kierunków rekultywacji. Obecnie zebrane z terenu gminy odpady przekazywane są na składowiska odpadów w Staszowie administrowanym przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Staszowie oraz w Janczycach administrowanym przez Ekologiczny Związek Gmin Dorzecza Koprzywianki.

Ciepłownictwo

W miejscowości Raków jak i w całej gminie nie ma sieci ciepłowniczej, Ciepło jest produkowane we własnym zakresie i na własny użytek przez indywidualnych odbiorców. Budynki użyteczności publicznej posiadają własne kotłownie.

Zaopatrzenie w gaz

Ogółem cała gmina nie posiada sieci gazowniczej. Gaz dostarczany jest do indywidualnych podmiotów w butlach, a zapotrzebowanie w tej kwestii pokrywają prywatni dostawcy gazu.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Przez teren gminy, jak również Rakowa przebiega linia energetyczna 110kV, z czego wykorzystane jest tylko napięcie 15kV.

Telekomunikacja

Działalność telekomunikacyjna na terenie miejscowości Raków prowadzona jest przez operatora telefonicznego TP S.A. Zapotrzebowanie na łączność stacjonarną telefoniczną mieszkańców Rakowa jest obecnie zaspokojona. W dziedzinie telefonii komórkowej dostępne są usługi wszystkich sieci.

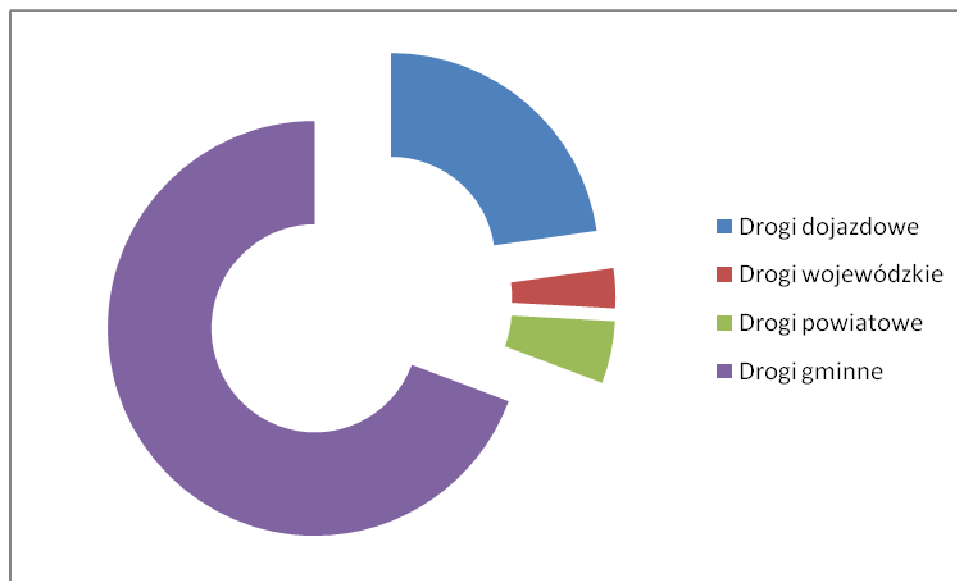
Komunikacja i infrastruktura drogowa

Podstawą prawidłowego funkcjonowania gminy oraz rozwoju społeczno – gospodarczego jest odpowiednia sieć dróg. Obsługę komunikacyjną w gminie Raków zapewnia system dróg o znaczeniu wojewódzkim, powiatowym i gminnym – lokalnym.

Tabela 2 Rodzaje dróg na terenie gminy Raków.

Rodzaj drogi	Ilość w km
Drogi dojazdowe	230
Drogi wojewódzkie	31,5
Drogi powiatowe	49
Drogi gminne	700

Źródło: Urząd Gminy Raków, stan na koniec czerwca 2009 r

Wykres 1 Rodzaje dróg w gminie Raków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Raków.

Z siecią dróg krajowych układ komunikacyjny miejscowości Raków posiada dogodne połączenie za pośrednictwem dwóch dróg wojewódzkich : nr 756- Starachowice-Łagów-Szydłów-Stopnica, nr 764 – Kielce-Daleszyce-Raków-Staszów-Rytwiany-Połaniec.

Większość dróg gminnych posiada nawierzchnię nieutwardzoną. Poprawa ich jakości jest jednym z podstawowych warunków rozwoju gminy, a w szczególności rozwoju turystyki. Gmina posiada bezpośrednie połączenia autobusowe z największymi aglomeracjami województwa.

W miejscowości Raków w 2010 planowana jest budowa odcinka drogi wojewódzkiej o długości 1800 m po linii dawnej kolejki wąskotorowej, celem odciążenia ulic Sienieńskiego, Rynku i Klasztornej i umożliwienia procesu rewitalizacji centrum miejscowości.

Identyfikacja problemów

Analizując stan infrastruktury technicznej obszaru rewitalizowanego można zidentyfikować następujące problemy:

Mało atrakcyjnie zagospodarowany Rynek.

Zły stan techniczny dróg w obszarze rewitalizacji, wymagający remontu.

Zły stan rur kanalizacyjnych w obszarze rewitalizacji (obecne zawierają azbest).

Remont placu targowego.

Mała ilość miejsc parkingowych w centrum gminy.

Niedostępność miejsc handlowych.

Brak infrastruktury rekreacyjnej.

Brak punktu z ogólnodostępnym internetem w miejscu publicznym.

Brak punktu informacyjnego w miejscu publicznym.

Brak szaletu publicznego w Rakowie.

4.5. Mieszkalnictwo

Zabudowa mieszkaniowa w Rakowie zlokalizowana jest głównie wzdłuż dróg przebiegających przez miejscowość. Podstawową bazę mieszkaniową stanowią prywatne budynki mieszkalne.

W Rakowie znajdują się dwa bloki Spółdzielni Mieszkaniowej w Chmielniku. Potrzeby mieszkaniowe zaspakajane są indywidualnie przez mieszkańców miejscowości w zależności od potrzeb. Jest to budowa domów jednorodzinnych.

*Fot. 4. Zabudowa mieszkaniowa Rakowa
fot. Centrum Kultury Fizycznej i Rozwoju Lokalnego w Rakowie*

5. Gospodarka

5.1. Główni pracodawcy – struktura i trendy

Na terenie gminy Raków znajdują się zakłady pracy, ale nie mają znaczącego wpływu na strukturę zatrudnienia i rynek pracy. Działają tu małe i średnie firmy rodzinne, zatrudniające po kilka lub kilkanaście osób z gminy, jak również z okolicznych miejscowości. Mieszkańcy znajdowali i znajdują zatrudnienie głównie poza granicami gminy w sąsiednich miastach: Kielcach i Staszowie oraz innych większych miastach województwa.

Pracodawcami o dużym znaczeniu dla lokalnego rynku pracy są instytucje samorządowe oraz gminne jednostki organizacyjne:

- Urząd Gminy w Rakowie;

- Zakład Usług Komunalnych w Rakowie;
- Szkoły Podstawowe - w Rakowie, Bardzie, Szumsku i Ociesękach;
- Gimnazjum im. Jana Pawła II w Rakowie;
- Przedszkole Gminne w Rakowie z Filią w Szumsku;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Rakowie z Filią w Szumsku;
- Ośrodek Zdrowia w Rakowie;
- Filia Ośrodka Zdrowia w Ociesękach;
- Centrum Kultury Fizycznej i Rozwoju Lokalnego w Rakowie;

a także inne instytucje jak:

- Bank Spółdzielczy w Rakowie;
- Poczta Polska;
- Zakład Pracy Chronionej „KARETA”;
- Piekarnia „Raków”;
- SALMEX Przedsiębiorstwo Wielobranżowe;
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „Zieliński”.
- Punkty handlowe (sklepy)

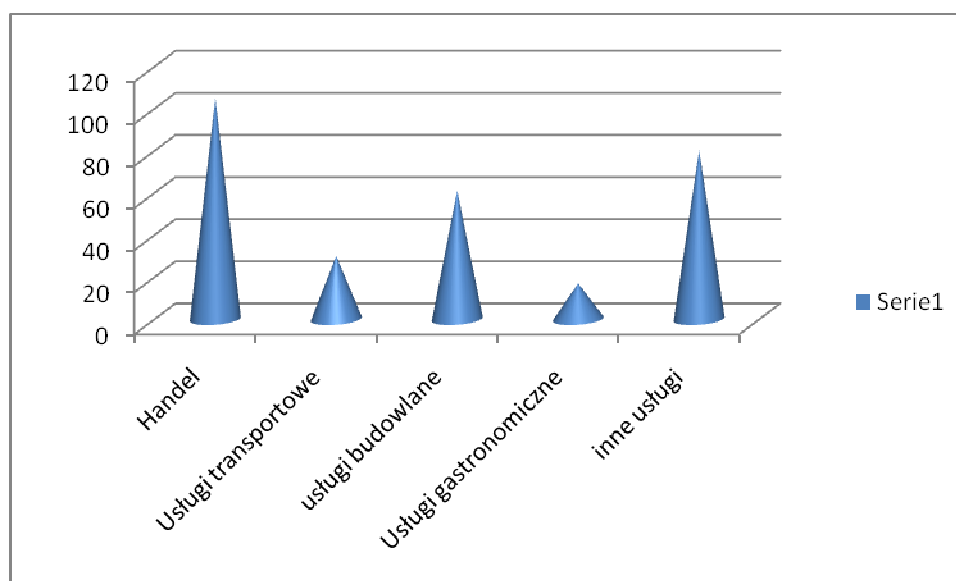
5.2. Struktura podstawowych branż gospodarki znajdującej się na terenie Rakowa

**Tabela 3 Liczba podmiotów gospodarczych z wybranych branż
(wg stanu na dzień 31.12.2008 r.)**

Lp.	Rodzaj działalności	Liczba podmiotów
1	Handel	105
2	Usługi transportowe	30
3	Usługi budowlane	61
4	Usługi gastronomiczne	17
5	Inne usługi	80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Raków.

Jak wynika z tabeli najwięcej podmiotów gospodarczych (105) działa w sferze handlu detalicznego. Następną grupę podmiotów stanowią inne usługi (80) oraz usługi budowlane (61). Tabela nie pokazuje działalności agroturystycznej, która na terenie gminy stanowi rozwijającą się formę pozyskiwania dodatkowych dochodów pozarolniczych przez rolników posiadających gospodarstwa rolne. W prowadzonej przez Urząd Gminy ewidencji na koniec 2008 r. figuruje 38 gospodarstw agroturystycznych.

Wykres 2 Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Raków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Raków.

6. Sfera społeczna

6.1. Demografia

Według danych Urzędu Stanu Cywilnego w Rakowie na dzień 31 grudnia 2008 r. gminę Raków zamieszkiwało 6012 osób, w tym 2952 kobiety i 3060 mężczyzn. Liczbę mieszkańców w poszczególnych miejscowościach przedstawia tabela 4.

Tabela 4 Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach gminy(dane demograficzne na dzień 31.12.2008 r.)

Miejscowość	Rok 2008		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Bardo	402	211	191
Celiny	62	29	33
Chańcza	419	209	210
Dębno	78	39	39
Drogowle	129	58	71
Głuchów	145	74	71
Jamno	88	43	45
Korzenno	111	51	60
Koziel	117	58	59
Głuchów Lasy	77	30	47
Lipiny	106	53	53
Mędrów	114	60	54
Nowa Huta	308	154	154
Ociesęki	409	200	209
Papiernia	22	12	10
Pągowiec	89	42	47
Pułaczów	79	43	36
Radostów	178	84	94
Raków	1169	589	580
Rakówka	133	61	72
Rembów	276	129	147

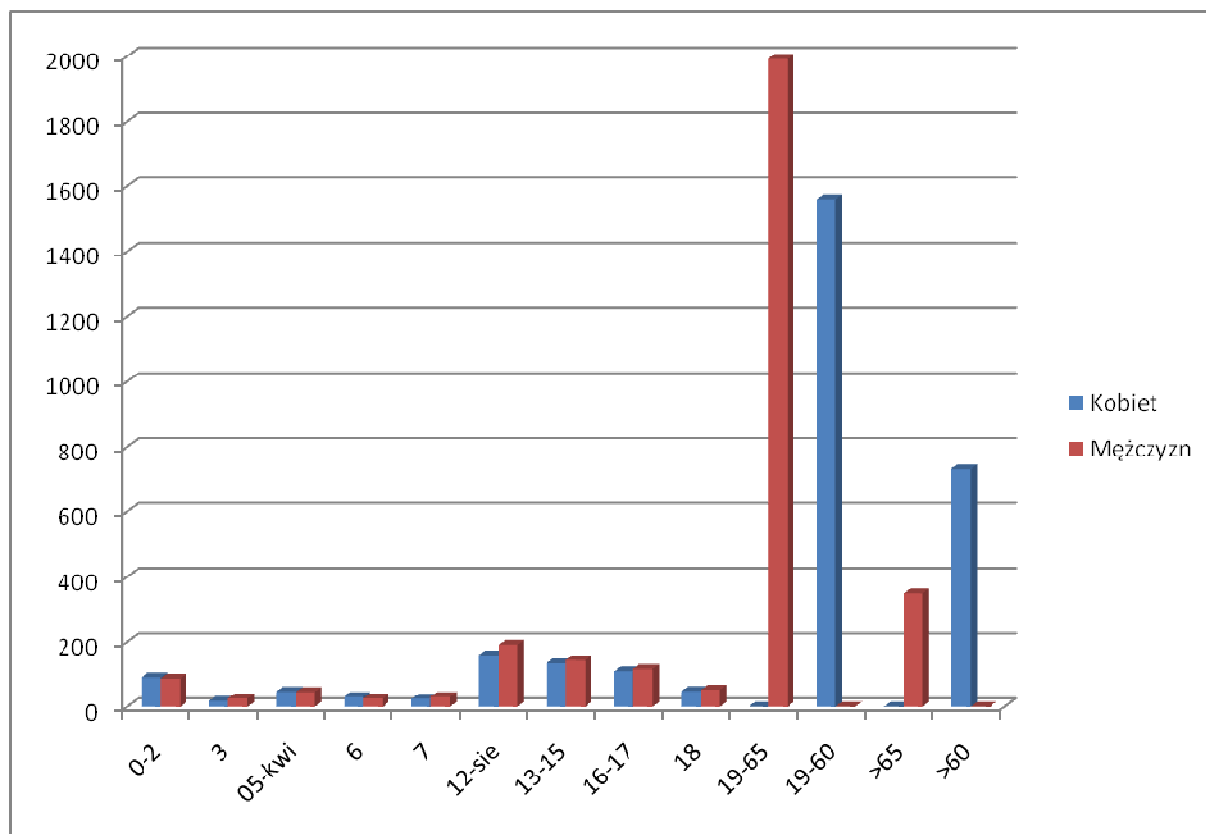
Smyków	40	15	25
Szumsko	245	122	123
Szumsko Kolonia	173	82	91
Wola Wąkopna	118	53	65
Wólka Pokłonna	254	113	141
Zalesie	357	176	181
Życiny	314	162	152
RAZEM	6012	2952	3060

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych USC w Rakowie.

**Tabela 5 Statystyka mieszkańców według wieku i płci
(dane demograficzne na dzień 31.12.2008 r.)**

Wiek	Kobiet	Mężczyzn	Ogółem
0-2	90	87	177
3	18	26	44
4-5	47	46	93
6	31	26	57
7	25	31	56
8-12	160	191	351
13-15	133	143	276
16-17	109	116	225
18	48	53	101
19-65	0	1992	1992
19-60	1560	0	1560
>60	731	0	731
>65	0	349	349
Ogółem	2952	3060	6012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych USC w Rakowie.

Wykres 3 Struktura wiekowa mieszkańców w gminie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Raków.

6.2. Stan i zróżnicowanie dochodowości gospodarstw domowych

W gminie Raków od kilkunastu lat spada liczba zatrudnionych, rośnie zaś liczba osób nieaktywnych zawodowo. O kondycji finansowej mieszkańców gminy decyduje fakt posiadania pracy, rodzaj wykonywanej pracy i poziom zarobków.

W związku z powyższym stanem rzeczy należy poczynić starania w kierunku tworzenia możliwości rozwoju i spełniania aspiracji zawodowych i społecznych młodych ludzi, aby chcieli swoje dorosłe życie wiązać z gminą Raków i dla dobra jej społeczności pracować.

Szczegółowo sytuację zatrudnienia i dochodów w gminie Raków obrazuje tabela 6.

Tabela 6 Ludność według głównego źródła utrzymania dane w/g stanu na dzień 31.12.2002r. w gminie Raków.

Ogółem	Główne źródło utrzymania gospodarstwa domowego												
	praca						źródło nie zarobkowe				Dochody z własności	na utrzymaniu	nieustalone
	Razem	poza rolnictwem			w rolnictwie		Razem	emerytura	renta z tyt. niezdolności do pracy	Pozostałe			
		Razem	najemna	na wł. rachunek	Razem	w tym we wł. gospodarstwie							
2001	894	479	384	95	415	390	1069	666	246	18	4	30	3

Źródło: Narodowy Spis Powszechny ludności i mieszkań z 2002 r.

Jak wynika z przedstawionych danych, w gminie Raków 14,39 % (894) ogólnej liczby mieszkańców utrzymuje się z pracy w tym 6,18 % z pracy najemnej, 1,53 % z pracy na własny rachunek, 6,28 % z pracy we własnym gospodarstwie. Najwięcej mieszkańców utrzymuje się z emerytur i rent (912 osób) co stanowi 14,68 % ogółu mieszkańców.

6.3. Organizacje pozarządowe

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. w gminie Raków funkcjonowało 19 organizacji pozarządowych. Największą ilość stanowią Jednostki Ochotniczej straży pożarnej (OSP) oraz koła gospodyń wiejskich (KGW), które w sumie stanowią ponad połowę wszystkich stowarzyszeń. Pozostałe działają w sferze społecznej, kulturalnej, sportowej, agroturystycznej.

Tabela 7 Organizacje społeczne i pozarządowe zarejestrowane na terenie Gminy Raków

1	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Rakowskiej
2	Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych „Dolina Czarnej”
3	Parafialne Koło „Caritas” w Rakowie
4	Gminny Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Madej” w Ocieskach
5	Koło Gospodyń Wiejskich w Szumsku

6	Koło Gospodyń Wiejskich w Bardzie
7	Koło Gospodyń Wiejskich w Nowej Hucie
8	Ochotnicza Straż Pożarna w Rakowie
9	Ochotnicza Straż Pożarna w Chańczy
10	Ochotnicza Straż Pożarna w Szumsku
11	Ochotnicza Straż Pożarna w Bardzie
12	Ochotnicza Straż Pożarna w Ociesękach
13	Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Wąkopnej
14	Ochotnicza Straż Pożarna w Celinach
15	Klub Młodych Przewodników im. Tadeusza Bernata Świętokrzyski Oddział PTTK w Kielcach z siedzibą w Rakowie
16	Związek Nauczycielstwa Polskiego O/Raków
17	Koło w Rakowie Międzyzakładowej Komisji NSZZ Solidarność Nauczycieli w Staszowie
18	Rakowskie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Źródło” w Rakowie
19	Gminne Towarzystwo Sportowe w Rakowie

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych Urzędu Gminy Raków.

7. Zabytki

Kościół parafialny pod wezwaniem Świętej Trójcy został wzniesiony (w latach 1640 – 1645) z inicjatywy Jakuba Zadzika (biskupa krakowskiego), budowę dokończył jego następca na stolcu biskupim Piotr Gembicki. Jest to świątynia wzniesiona w stylu wczesnobarokowym, w typie bazylikowym. Kościół jest trójnawowy, prezbiterium jest nieco niższe od nawy głównej, jednoprzęsłowe, zamknięte półkolistą absydą. Do naw bocznych przylegają „późniejsze” kruchty, przy fasadzie zachodniej znajduje się półkolistą wieżyczka mieszcząca schody prowadzące na chór muzyczny i strych. Do bryły kościoła przylega od północy murowana zakrystia, od południa zaś składzik. Cała świątynia jest oszkarpowana, nakryta dwuspadowym dachem (nawy boczne pulpitowym) zwieńczonym neogotycką sygnaturką. Fasada kościoła dzieli się na dwie kondygnacje, przedzielone stylizowanymi podwójnymi pilastrami. Górna kondygnacja ujęta została w wolutowe spływy i obeliski na postumentach, fasadę wieńczy trójkątny szczyt. Wejście do świątyni zdobi późnorenesansowy portal, nad którym umieszczono tablicę fundacyjną z herbem Korab i datą 1645. Dodatkowym

elementem zdobiącym fasadę są trzy kartusze z przedstawieniami herbów: Nałęcz (biskupa Gembickiego), Orłem (wazowskim) oraz trzecim, którego nie sposób zidentyfikować ze względu na poważne zniszczenia.

Wnętrze świątyni przedstawia wyraźnie bazylikowy charakter, nawy boczne oddzielają od nawy głównej filarowe arkady, ściany świątyni są opilastrowane, sklepienia kolebkowo – krzyżowe ozdobione dekoracją stiukową w typie lubelsko – kaliskim (zmotywami ramowymi, przedstawieniami serc i anielskich główek).

Wyposażenie świątyni przedstawia się niezwykle bogato, ołtarz główny (z 1729 roku) zdobią rzeźby przedstawiające św. Piotra i Pawła (pochodzą one z warsztatu krakowskiego rzeźbiarza – Antoniego Frączkiewicza) oraz grupa przedstawiająca Trójcę Świętą (w zwieńczeniu ołtarza). W ołtarzu znajduje się obraz przedstawiający Matkę Boską z Dzieciątkiem (namalowany przed rokiem 1670). Do wyposażenia świątyni zalicza się także osiem ołtarzy bocznych (z przedstawieniami: św. Anny Samotrzec i św. Jana Chrzciciela, św. Józefa z Dzieciątkiem, św. Jana Nepomucena, Matki Boskiej Szkaplerznej i św. Stanisława, św. Judy Tadeusza i św. Macieja, św. Stanisława Kostki, św. Barbary), znajdujących się przy filarach międzynawowych. Ambona pochodzi z II ćwierci XVIII wieku, jej baldachim wieńczy popiersie Chrystusa. W kościele znajduje się także marmurowa chrzcielnica z herbem Korab (z roku 1640). Przejścia z prezbiterium do zakrystii i składziku oraz do naw bocznych zdobią cztery portale uszate. Drzwi do składziku posiadają stary zamek, zachowała się również kłódka z roku 1616. Łuk tęczy z dekoracyjną belką z rzeźbą Chrystusa Ukrzyżowanego. Zachowały się również XVII – wieczne kopie czterech obrazów przedstawiających biskupów krakowskich (Andrzeja Lipskiego, Jana Alberta Wazy, Jakuba Zadzika i Piotra Gembickiego). Licznie reprezentowana jest sztuka funeralna, możemy zobaczyć liczne epitafia poświęcone pamięci: Zuzanny Śliwskiej (zmarłej w roku 1651 r.), Jakuba Promnickiego (z II połowy XVII wieku), Macieja Lorkowicza (z 1677 r.), Cypriana Józefa Langi (z 1757 r.), Kaspra Brudzińskiego (z 1825 r.), Wawrzyńca Małanowicza. Z wyposażenia liturgicznego zachowały się do naszych czasów: XVIII – wieczna monstrancja, dwie rokokowe laski procesyjne, kielichy (z roku 1630 i 1747 oraz z I połowy XIX w.), ornaty (z XVII i XVIII w.), barokowa puszka, pacyfikał (relikwiarz) wykonany w stylu regencji, barokowa rzeźba przedstawiająca Chrystusa Zmartwychwstałego.

*Fot. 5. Kościół Świętej Trójcy w Rakowie
fot. Urząd Gminy Raków*

Świątynia otoczona jest starym murem z otworami strzelniczymi (od północy). Do kompleksu kościoła Trójcy Świętej zaliczamy także dzwonnice oraz plebanię. Murowana dzwonnica (z I połowy XVIII wieku) zbudowana została na planie kwadratu, jest to budowla dwukondygnacyjna, opilastrowana na narożach, nakryta barokowym hełmem. Wnętrze kryje trzy dzwony (jeden z roku 1740 oraz dwa z 1743) odlane w Gdańsku przez Emanuela Wittwerka. Plebania wzniesiona została około roku 1920.

Nieopodal plebani znajduje się XVII – wieczny budynek związany z ariańską historią miasta. Jest to budowla murowana, jednokondygnacyjna, podpiwniczona, jedno z pomieszczeń nakryte jest sklepieniem krzyżowo – żebrowym.

Kościół poreformacki pod wezwaniem św. Anny został wzniesiony w latach 40 – tych XVII wieku. Zakon reformatów został sprowadzony do Rakowa w roku 1641, jednak po kilku latach (przypuszczalnie przed rokiem 1649) tutejszy konwent skasowano. Pozostały do dnia dzisiejszego kościółek został wzniesiony w stylu barokowym, jest to budowla orientowana, otoczona starym murem. Fronton świątyni został ujęty w parę pilastrów, wieńczy go szczyt

(z przełomu XVII/XVIII w.) o falistym wykroju z wolutami. Okna zamknięte są półkoliście, budowla nakryta jest dwuspadowym dachem (za wyjątkiem prezbiterium, które nakrywa dach namiotowy).

*Fot. 6. Kościół Św. Anny w Rakowie
fot. Urząd Gminy Raków*

Korpus świątyni przedstawia wyraźny podział na dwie części, nawa główna podzielona jest dwuprzęsłowo, prezbiterium (na planie wieloboku) o wnętrzu półkolistym.

Wyposażenie kościółka przedstawia charakter jednolity, późnobarokowy (XVIII-wieczny). Ołtarz główny poświęcony jest św. Annie, obraz umieszczony w ołtarzu przedstawia patronkę kościoła w otoczeniu świętych (Józefa i Jana Chrzciciela). Dodatkowo zachowały się XVIII – wieczne obrazy przedstawiające scenę Ukrzyżowania oraz św. Stanisława i św. Barbarę. Łuk tęczy zdobí późnobarokowy krucyfiks.

Do naszych czasów przetrwał oryginalny układ urbanistyczny z zachowanymi rynkami (głównym i małym), zachowały się również budynki z początkowego (ariańskiego) okresu istnienia miasta, poza budynkiem znajdującym się przy kościele Świętej Trójcy, przetrwał do naszych czasów tzw. „Dom Wójta” (mieszczący bibliotekę). Budynek ten pochodzi prawdopodobnie z przełomu XVI i XVII wieku, jest on murowany, parterowy, podpiwniczony. Wzniesiono go na rzucie wydłużonego prostokąta, dzieląc jego wnętrze na

cztery izby nakryte różnorodnymi sklepieniami. Dwa pomieszczenia znajdujące się w północnej części budynku zdobi sklepienie kolebkowo – krzyżowe, izba południowa (biegnąca przez całą długość budynku) nakryta jest kolebkowo z lunetami, dodatkową ozdobę stanowi stiukowa dekoracja żebrowa z rozetami. We wspomnianym pomieszczeniu zachowało się również okienko z oryginalnym późnorenesansowym obramieniem z przełomu XVI – XVII wieku. Dom ten posiada wyjątkowo bogatą i ciekawą historię. W I połowie XVII wieku stanowił własność Jana Siekierzyńskiego, w roku 1634 został zakupiony (za kwotę 200 złotych polskich) przez Samuela Goryszowskiego (aptekarz i wójta Rakowa). Następnie dom ten przeszedł w ręce Andrzeja Mokrowskiego (starosty radzyńskiego) właściciela połowy miasta, który sprzedał go w 1683 r. rodzinie Kuraszewiczów. Nowi właściciele na kupno budynku zaciągnęli dług w wysokości 471 złotych polskich u Dawida Kraua. Ten z kolej na łożu śmierci, przechodząc z kalwinizmu na katolicyzm przekazał ten dług kościołowi rakowskiemu. W roku 1757 Jan i Ignacy Kossowscy odstąpili kamienicę rodzinie Praskiewiczów, przeznaczając ją na „szynk trunków wszelakich”.

*Fot. 7. Dom Wójta
fot. Urząd Gminy Raków*

W Rakowie zobaczymy również ciekawe przykłady figur przydrożnych, przy trakcie wiodącym na cmentarz parafialny obejrzeć można kolumnę na cokole z zachowanym barokowym kartuszem, w którym widnieje data 1691.

Przy kościele Św. Trójcy na wysokim barokowym cokole (z herbem Jelita i rokiem 1742) znajduje się figurka św. Floriana, zachował się także żelazny krzyż (na cokole) z datą 1819 r.

Ważną częścią Rakowa jest pomnik poświęcony żołnierzom (pochodzącym z najbliższej okolicy) poległym w walkach o rodzącą się II Rzeczpospolitą. Wystawiony ze składek mieszkańców gminy w roku 1932, ma formę obelisku na cokole z umieszczonymi na nim tablicami (mosiężną i kamienną).

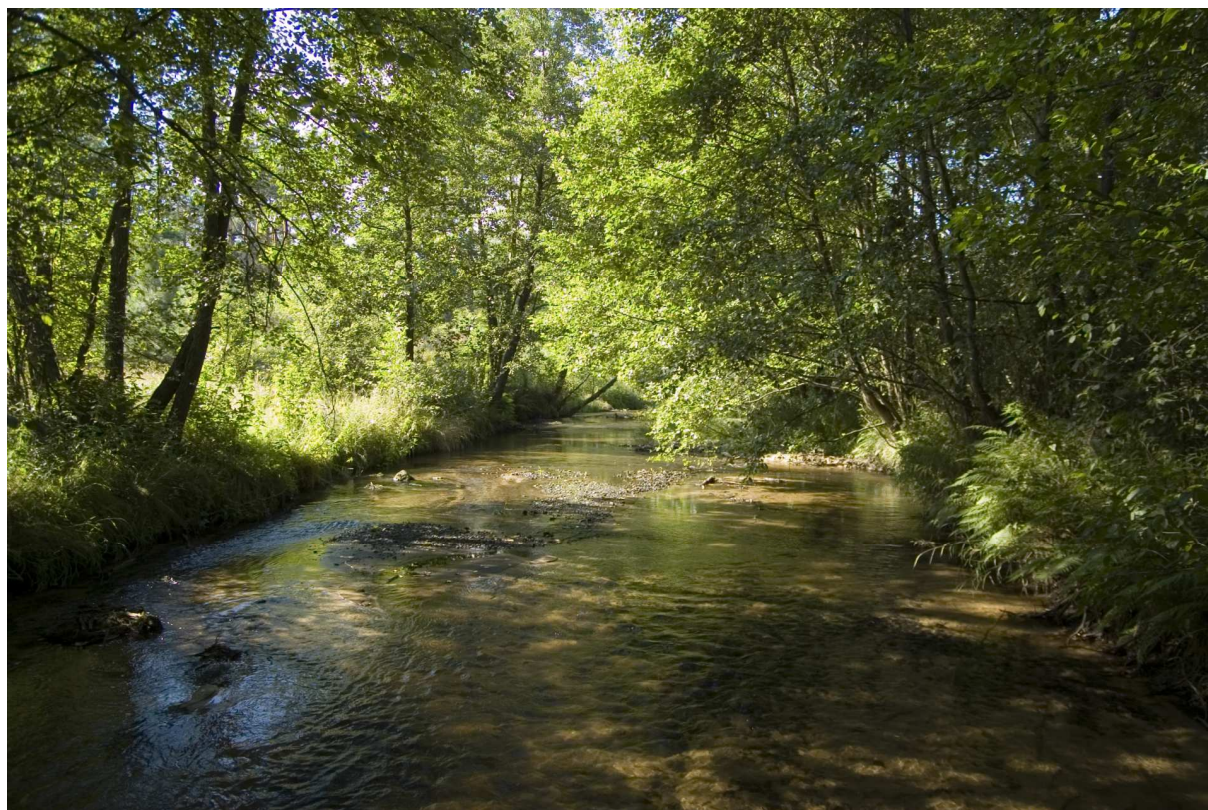

*Fot. 8. Pomnik poświęcony żołnierzom poległym w I wojnie światowej
fot. Urząd Gminy Raków*

Z historią tego pomnika wiążą się ciekawe wydarzenia. W roku 1952 z nakazu władz usunięto z niego tablice pamiątkowe, umieszczając na nim czerwoną gwiazdę radziecką. W pięć lat po tej zmianie organizacja konspiracyjna o nazwie Armia Wolnej Europy przeprowadziła akcję sabotażową, polegającą na wysadzeniu wspomnianej gwiazdy przy użyciu miny przeciwpiechotnej. Sprawców całego przedsięwzięcia osądzono w roku 1960, wyroki jakie zapadły w tej sprawie przewidywały nawet karę śmierci (zamienioną później na wieloletnie więzienie). Czerwona gwiazda nie powróciła już na pomnik, zastąpił ją orzeł bez korony. Na fali przekształceń ustrojowych roku 1989 pomnik odzyskał pierwotny wygląd, stając się ponownie pamiątką świadczącą o najwyższej daninie jaką złożyli walczący o swą ojczyznę.

8. Walory przyrodnicze

Bliskość Zalewu Chańcza stwarza turystom możliwości podziwiania tutejszej, niebywale bogatej przyrody. Przez Raków przepływa rzeka Czarna Staszowska, do której uchodzi jeden z jej dopływów – Łagowica. Czarna Staszowska bierze swój początek w okolicy Cisowa, wypływając z terenu rezerwatu przyrody „Białe Ługi”. Rzeka ma długość 61 km, przepływa przez wiele ciekawych oraz ważnych historycznie miejscowości (m. in. Kurozwęki, Staszów, Rytwiany, Połaniec) położonych na terenie sąsiednich gmin.

*Fot. 9. Rzeka Czarna Staszowska
fot. Urząd Gminy Raków*

9. Analiza SWOT

Analiza SWOT to metoda pozwalająca przeanalizować atuty i słabości regionu wobec szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie. Skrót SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia).

Podstawą do określenia celów strategicznych w opracowaniu jest analiza słabych i mocnych stron obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej gminy a także analiza zasobów prowadząca do określenia szans i zagrożeń w otoczeniu.

Obszar zagospodarowanie przestrzenne

Mocne strony

- położenie miasteczka przy drodze wojewódzkiej Kielce – Połaniec;
- ukształtowanie terenu umożliwiające rozwój turystyki pieszej, rowerowej, konnej;
- bliskość zbiornika wodnego „Chańcza”;
- istnienie cennych obiektów zabytkowych.

Słabe strony

- zły stan techniczny niektórych odcinków sieci wod-kan;
- zły stan techniczny zabytków;
- niedostatek miejsc parkingowych;
- zły stan techniczny dróg;
- brak obwodnicy Rakowa;
- brak infrastruktury związanej z turystyką;
- mało atrakcyjna estetyka rynku Rakowa;

Szanse

- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 764;
- możliwość kompleksowej modernizacji sieci wod-kan.
- radykalna zmiana wizerunku Rakowa, poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej.

Zagrożenia

- wysokie koszty inwestycji;
- opóźnienia w przygotowaniu dokumentacji technicznych dla planowanych inwestycji spowodowane koniecznością dokonania uzgodnień z odpowiednimi organami;
- trudności w pozyskiwaniu terenów pod inwestycje porządkujące przestrzeń publiczną;
- trudności z uzyskaniem środków na przeprowadzenie remontów.
- ograniczone możliwości ingerencji w przestrzeń publiczną z uwagi na ochronę konserwatorską układu urbanistycznego centrum miasteczka.

Obszar gospodarczy

Mocne strony

- sprzyjające warunki klimatyczne i walory środowiska dla wypoczynku i rekreacji;
- dobre położenie strategiczne miasteczka;
- zlokalizowanie w Rakowie najważniejszych instytucji użyteczności publicznej;
- istnienie parku krajobrazowego i otuliny na terenie gminy;
- posiadanie produktu lokalnego (dzionie);

Słabe strony

- brak dużych firm, prowadzących działalność na terenie Rakowa;
- brak zachęt do podejmowania działalności gospodarczej.
- brak inwestorów strategicznych;
- brak dobrze zorganizowanych i estetycznych miejsc do prowadzenia usług w zakresie drobnego handlu i gastronomii;
- brak promocji turystyki;
- brak bazy turystyczno-rekreacyjnej;

Szanse

- stale rosnące zapotrzebowanie na usługi turystyczne;
- rozbudowa bazy gastronomicznej;
- zwiększające się zainteresowanie turystyką i agroturystyką;
- posiadanie markowych produktów turystycznych, pamiątek lokalnych;

- możliwość korzystania z funduszy unijnych;
- intensyfikacja rozwoju przedsiębiorczości.

Zagrożenia

- odpływ wykwalifikowanej kadry do większych miast;
- małe zainteresowanie kapitału zewnętrznego regionem;
- wysokie koszty zatrudnienia pracowników, które ograniczają rozwój przedsiębiorców;
- obniżenie stopy życiowej ;
- degradacja społeczna i marginalizacja;

Obszar sfery społecznej

Mocne strony

- polityka proedukacyjna władz gminy;
- tradycja organizowania imprez kulturalnych o ponad regionalnym charakterze;
- stosunkowo niewielka ilość przestępstw na terenie Rakowa;
- funkcjonowanie instytucji użyteczności publicznej;
- działalność świetlic socjoterapeutycznych;
- działalność organizacji pozarządowych;
- bogate tradycje kulturowe;

Słabe strony

- brak interesujących miejsc pracy, z perspektywą dobrego wynagrodzenia;
- brak perspektyw dla młodzieży wchodzącej na rynek;
- niski poziom wykształcenia społeczeństwa w wieku powyżej 40 lat.
- brak skutecznej polityki prorodzinnej;
- brak zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych najuboższymi mieszkańcami gminy;
- niekorzystna struktura wiekowa- starzenie się społeczeństwa;
- bariery architektoniczne dla niepełnosprawnych;

Szanse

- wzrost zasobności społeczeństwa;
- stworzenie interesujących pozalekcyjnych zajęć dla młodzieży;
- organizacja imprez rodzinnych i festynów mających na celu integrację rodziny;
- zwiększenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych.
- możliwość pozyskania bezzwrotnych środków z funduszy strukturalnych na miękkie działania na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej i działania z zakresu kultury;

Zagrożenia

- powstawanie grup zagrożonych patologiami społecznymi;
- wzrost przestępczości i patologii społecznych;
- ujemny przyrost naturalny w kraju;
- emigracja młodzieży do większych miast;
- brak wystarczających środków na ochronę zdrowia;
- wzrastająca liczba osób wymagających stałych świadczeń opiekuńczo-rehabilitacyjnych;
- postępujące dysfunkcje, patologie prowadzące do degradacji i rozpadu rodziny;
- występowanie zjawiska dziedziczenia biedy;

II. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dot. rozwoju przestrzenno-społeczno-gospodarczego

1. Zgodność z Narodowym Planem Rozwoju 2007-2013

Misją Narodowego Planu Rozwoju 2007-2013 jest podjęcie i uruchomienie przedsięwzięć, które zapewniają utrzymanie gospodarki na ścieżce wysokiego wzrostu zatrudnienia, w następstwie umocnienia konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz zatrudnienia przy zapewnieniu większego poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Wśród głównych zasad sprzyjających realizacji podstawowych wartości wymienia się:

- Uznanie wykształcenia, wiedzy i informacji, kultury za fundament społeczno-gospodarczego rozwoju,
- pomocniczość Państwa- umocnienie samorządności terytorialnej społeczeństwa obywatelskiego, przy zachowaniu autonomii i partnerstwa w relacjach między administracją państwową oraz strukturami samorządowymi i pozarządowymi;
- politykę prorodzinną przyczyniającą się do wyższego poziomu dzietności, gwarantującą prawidłowy rozwój dzieci i promującą partnerski model rodziny;
- ochronę rynku i konkurencji;
- zapewnienie równego dostępu do sądu i ochrony konkurencyjnych praw;
- dialog obywatelski i partnerstwo społeczne;
- kształtowanie partnerskich relacji Polski z państwami demokratycznymi oraz jej uczestnictwa w globalnej polityce i gospodarce.

Narodowy Plan Rozwoju formułuje trzy cele strategiczne:

– utrzymanie gospodarki na ścieżce wysokiego wzrostu gospodarczego,

Polska charakteryzuje się znaczącym potencjałem rozwojowym, ale też szeregiem strukturalnych zapóźnień i deficytów. Zagrożeniem jest na przykład wysoki i szybko rosnący

poziom zadłużenia państwa. Rozwiązywanie zasadniczych problemów gospodarczych i społecznych będzie możliwe jedynie pod warunkiem utrzymania wysokiego poziomu wzrostu gospodarczego.

– wzmocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw zatrudnienia,

Niezbędnym staje się podejmowanie procedur i uruchamianie przedsięwzięć, które umocnią mikroekonomiczne fundamenty gospodarki oraz utrwalają tendencję wzrostową.

– podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Wysokie bezrobocie, pogłębiające i poszerzające się ubóstwo, wykluczenie społeczne, dezintegracja społeczna, marginalizacja wielu wspólnot lokalnych i peryferyzacja niektórych regionów stanowią zagrożenie i przeszkodę w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz stają się źródłem konfliktów społecznych. Jednocześnie zjawiska te ograniczają potencjał rozwojowy gospodarki i możliwości awansu cywilizacyjnego. Stąd rozwój społeczno-gospodarczy musi respektować m.in. zasadę zrównoważonego rozwoju.

Dla osiągnięcia w/w celów w NPR wytyczono 10 priorytetów strategicznych:

- **Inwestycje**

-wspieranie rozwoju gospodarki opartej na wiedzy

- przebudowa otoczenia działania przedsiębiorstw

- poprawa stanu środowiska przyrodniczego

- tworzenie nowoczesnej sieci transportowej

- rozwój infrastruktury miast i obszarów wiejskich

- **Zatrudnienie**

- zwiększenie zatrudnienia

- wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy

- modernizacja organizacji i funkcjonowania rynku pracy

- **Eksport**

- poprawa oferty i warunków eksportu

-promocja eksportu

- **Przedsiębiorczość**

-poprawa efektywności przedsiębiorstw

- współpraca i integracja przedsiębiorstw

- **Innowacyjność**

- komercjalizacja badań naukowych i prac rozwojowych

- postęp organizacyjno- techniczny

- innowacyjność w regionach

- **Ochrona rynku**

- ochrona reguł konkurencji

- wzmacnianie mechanizmów rynkowych w gospodarce

- pomoc publiczna

- **Integracja społeczna**

- ograniczenie wykluczenia społecznego

- budowanie kapitału społecznego

- wsparcie rodzin

- **Wiedza i kompetencje**

- zwiększenie dostępu do edukacji

- wspieranie otwartości systemu edukacji

- wyższa jakość szkolenia

- **Aktywizacja i mobilność**

- poprawa warunków bezpiecznego życia i pracy
- poprawa dostępności mieszkań dla obywateli oraz poprawa jakości zasobu mieszkaniowego
- integracja systemów transportowych

- **Gospodarowanie przestrzenią**

- racjonalne gospodarowanie przestrzenią
- sprawiedliwy dostęp do zasobów naturalnych
- zabezpieczenie bezpieczeństwa ekologicznego kraju

Lokalny Program Rewitalizacji dla miejscowości Raków wpisuje się w założenia Narodowego Planu Rozwoju i przyczynia się do osiągnięcia jego celów. Realizacja wyznaczonych w programie zadań pozwoli na zagospodarowanie centrum Rakowa w taki sposób, aby stał się bardziej atrakcyjny turystycznie i umożliwił szybszy rozwój gospodarczy.

2. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego

Celem nadrzędnym Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego jest realizacja działań służących wielostronnej poprawie warunków życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego, w tym aktywizacja gospodarcza i społeczna na obszarach wiejskich. Spójność dokumentów planistycznych na wszystkich poziomach zapewnia zrównoważony rozwój regionu we wszystkich dziedzinach.

Misją strategii jest „Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego poprzez następujące aspekty:

- warunki wzrostu zamożności poprzez pracę zarobkową i pomnażanie kapitału;
- warunki estetyczne środowiska;
- poczucie satysfakcji i realizacji wielostronnie rozumianej kariery;
- możliwość zakładania rodziny;

- bezpieczeństwo ekologiczne, sanitarne i społeczne;
- możliwość nawiązywania kontaktów społecznych w różnych płaszczyznach życia i w różnym wymiarze odległości;
- możliwość rozwoju działalności społecznej.

Cel generalny Strategii brzmi „Wzrost atrakcyjności województwa fundamentem zintegrowanego rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej”

Cele warunkujące:

- Przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa,
- Rozwój zasobów ludzkich,
- Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury,
- Rozwój systemów infrastruktury społecznej.

Strategia Rozwoju Województwa zmierza do poprawy wizerunku województwa świętokrzyskiego, pokazując faktyczne i potencjalne korzyści dla mieszkańców i inwestorów w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego.

Lokalny Program Rewitalizacji dla miejscowości Raków na lata 2009-2015 jest zgodny ze Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego. Podniesienie atrakcyjności Rakowa spowoduje polepszenie warunków inwestowania, polepszy warunki funkcjonowania obecnych i przyszłych podmiotów gospodarczych. Umożliwi szybszy rozwój instytucji i organizacji obsługujących życie społeczno – gospodarcze gminy. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów dóbr kultury, zachowanie dziedzictwa kulturowego jest zgodne założeniami Strategii.

3. Zgodność z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Raków

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego gminy Raków określa warunki zagospodarowania terenów dotyczące m.in. ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego, zdrowia i bezpieczeństwa ludzi. Informuje o przeznaczeniu oraz warunkach zagospodarowania terenów.

Zgodnie z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego obszar objęty rewitalizacją znajduje się na terenach oznaczonych symbolem MU1 – tereny zabudowy historycznego centrum Rakowa. Podstawowym przeznaczeniem, które powinno przeważać na tym terenie jest:

- zabudowa zagrodowo-mieszkaniowa;
- ulice i place publiczne.

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dopuszcza zagospodarowanie terenu, które go wzbogaci i uzupełni poprzez budowę:

- obiektów, urządzeń i sieci infrastruktury technicznej;
- dróg rowerowych, ciągów pieszo-jezdných, parkingów;
- zieleń urządzonej, obiekty małej architektury.

Lokalny Program Rewitalizacji jest spójny z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego, który określa zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego a na terenie objętym rewitalizacją ustala m.in. zasadę zagospodarowania terenu poprzez utrzymanie historycznego układu zabudowy ulic i przestrzeni publicznej, zachowanie istniejących obiektów zabytkowych, utrzymanie istniejącej zabudowy z możliwością jej rozbudowy i przebudowy.

4. Zgodność z Planem Rozwoju Lokalnego gminy Raków na lata 2004-2013

Plan Rozwoju Lokalnego to zbiór celów strategicznych, celów szczegółowych i zadań realizacyjnych przeznaczonych do wprowadzenia w życie w celu poprawy sytuacji społeczno – gospodarczej. W swoich ustaleniach bazuje na dokumentach i programach planistycznych będących podstawą polityki regionalnej. Plan stanowi zestaw działań zmierzających do długotrwałego i zrównoważonego rozwoju.

Plan Rozwoju Lokalnego gminy Raków określa problemy lokalnego społeczeństwa i wytycza cele, które służyć mają wykorzystaniu szans gminy. Plan określa także zadania inwestycyjne gminy planowane do realizacji w latach 2004-2013. Dokument ten umożliwia pozyskanie środków finansowych, pochodzących ze źródeł lokalnych, regionalnych, krajowych i zagranicznych (w tym przede wszystkim środków Unii Europejskiej), które zostaną przeznaczone na realizację wyznaczonych w nim zadań.

Plan Rozwoju Lokalnego określa sposób współpracy samorządu z lokalnymi partnerami społeczno-gospodarczymi oraz wskazuje możliwość powiązania zaplanowanych działań z działaniami realizowanymi przez powiat lub województwo.

Lokalny Program Rewitalizacji dla miejscowości Raków na lata 2009-2015 jest zgodny z celami strategicznymi zawartymi w Planie Rozwoju Lokalnego gminy Raków:

- pobudzenie aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców gminy;
- podniesienie poziomu życia ogółu społeczności lokalnej;
- ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego;
- wykreowanie gminy Raków jako wielofunkcyjnego ośrodka rozwoju bazującego na podstawowej funkcji - turystyczno rekreacyjnej, uzupełniającej- rolniczej oraz produkcyjno- usługowej.

5. Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Raków

Strategia jest dokumentem, który wyznacza cele oraz identyfikuje obszary uznane za najważniejsze z punktu widzenia ich osiągnięcia, na których koncentrowane będą działania.

Głównym celem Strategii Rozwoju Gminy Raków jest podniesienie poziomu życia ogółu społeczeństwa.

Celami operacyjnymi strategii są m.in.:

- 1) Pobudzenie aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców gminy poprzez przełamywanie bariery mentalności i utrzymującej się bierności.
- 2) Rozwój turystyki i agroturystyki.
- 3) Ochrona środowiska.
- 4) Rozwój kultury poprzez budowę bazy i promocję gminy.
- 5) Stworzenie bazy agroturystycznej.
- 6) Rozwijanie drobnej przedsiębiorczości na wsi.
- 7) Rozbudowa infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja, drogi, telefony).
- 8) Rozwój handlu i usług.
- 9) Zorganizowanie systemu informacji o gminie.

Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju gminy Raków są zgodne z założeniami *LPR dla miejscowości Raków*. Realizacja zadań wynikających ze strategii zapewni ogólny wzrost poziomu życia społeczności lokalnej wyrażający się wzrostem dochodów i łatwiejszym dostępem do usług. Uzyskanie zrównoważonego i racjonalnego rozwoju gminy jest generalnym oraz uniwersalnym celem realizacji Strategii. Zadania zawarte w Programie Rewitalizacji przyczynią się do rozwoju centrum Rakowa i są spójne z zadaniami zawartymi w Strategii.

6. Zgodność ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Raków na lata 2009-2013

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Raków do roku 2013 jest dokumentem planistycznym, wyznaczającym główne kierunki działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom gminy odpowiedniego poziomu życia. Zdefiniowane na podstawie diagnozy problemy społeczne, a w szczególności utrzymujące się ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałe choroby i patologie, wymagają wprowadzenia skutecznych metod aktywnego przeciwdziałania.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Raków zorientowana jest na rozwijanie aktywnych form i metod wychodzenia z ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz promowanie dialogu i partnerstwa między zainteresowanymi instytucjami publicznymi i prywatnymi, współpracę z organizacjami społecznymi oraz zachęcanie wszystkich obywateli do zaangażowania się w walkę przeciw społecznemu wykluczeniu.

Głównym założeniem Strategii jest :

„Zminimalizowanie rozmiarów i skutków wszelkich zjawisk negatywnych oraz angażowanie mieszkańców w tworzenie warunków do godnego życia, wzmocnienie spójności społecznej pomiędzy jednostkami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi i grupami wolontarystycznymi realizującymi działania na rzecz zwalczania ubóstwa, przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, a w konsekwencji poprawa jakości życia mieszkańców.”

Lokalny Program Rewitalizacji dla miejscowości Raków na lata 2009-2015 jest spójny ze Strategią i pośrednio będzie wpływał na zwiększenie dostępności pomocy dla osób wykluczonych społecznie, udzielanie rodzinom pomocy psychospołecznej, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej, szkoleniowej. Wpłynie pośrednio na spadek bezrobocia poprzez stworzenie warunków na rozwój gospodarczy. Gmina Raków w 2015 roku będzie gminą aktywną i zintegrowaną społecznie, oferującą skuteczne wsparcie osobą potrzebującym, dbającą o zdrowy styl życia mieszkańców, o wysoki poziom edukacji, a tym samym o poprawę jakości życia lokalnej społeczności.

III. Założenia programu rewitalizacji

1. Cel Programu

Rewitalizacja to proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych inicjowany przez samorząd terytorialny w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju. Szerokie rozumienie pojęcia rewitalizacja sprawia, że działania te nie dotyczą tylko poprawy życia w sferze technicznej i przestrzennej, ale także są działaniem na rzecz rozwiązywania problemów społecznych- walką z patologiami, bezrobociem, ubóstwem czy wykluczeniem społecznym.

Identyfikacja problemów występujących w miejscowości Raków dała podstawę do wyznaczenia celów rewitalizacji, zmierzających do poprawy wizerunku oraz jakości życia mieszkańców Rakowa.

1.1 Cel strategiczny

1. Stworzenie przestrzennych warunków do jakościowego rozwoju gminy;
 - ożywienie gospodarcze i społeczne gminy w szczególności ożywienie potencjału turystycznego i kulturalnego;

1.2 Cele szczegółowe

1. poprawa warunków życia mieszkańców gminy Raków – poprawa estetyki przestrzeni publicznej w szczególności infrastruktury drogowej;
2. ochrona układu urbanistycznego Rakowa – prace konserwatorskie i remonty zabytków, odnowienie fasad i dachów budynków o znaczeniu historycznym znajdujących się w rejestrze zabytków wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu przyczyniając się do rozwoju kultury, turystyki i tworzenia stałych miejsc pracy;

1.3 Ograniczenie negatywnych zjawisk związanych np. z patologiami społecznymi, wykluczeniem społecznym

1.4 Stymulowanie aktywności społecznej oraz współpracy międzyregionalnej

2. Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru

Obszar podlegający rewitalizacji znajduje się w miejscowości Raków, który jest siedzibą gminy i stanowi jej centrum. W Rakowie znajdują się wszystkie instytucje użyteczności publicznej takie jak: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Centrum Kultury Fizycznej i Rozwoju Lokalnego w Rakowie, posterunek policji, poczta, ośrodek zdrowia i placówki oświatowe. O wyznaczeniu Rakowa jako centrum gminy stanowi m.in. fakt, że tutaj odbywają się wszystkie ważniejsze w życiu gminy imprezy, uroczystości i spotkania. Bliskość zbiornika wodnego Chańcza i bogata historia Rakowa przyciąga turystów i potencjalnych inwestorów do gminy.

Obszary przewidziane do rewitalizacji:

Obszar I – Rynek – Plac Wolności, ul. Klasztorna

Jest to obszar, na którym znajdują się obiekty wpisane do rejestru zabytków o wysokich walorach historycznych, kulturalnych i turystycznych. Układ urbanistyczny rynku pochodzi z II połowy XVI-VIII wieku. Zabudowa rynku ma postać jedno i dwu kondygnacyjną.

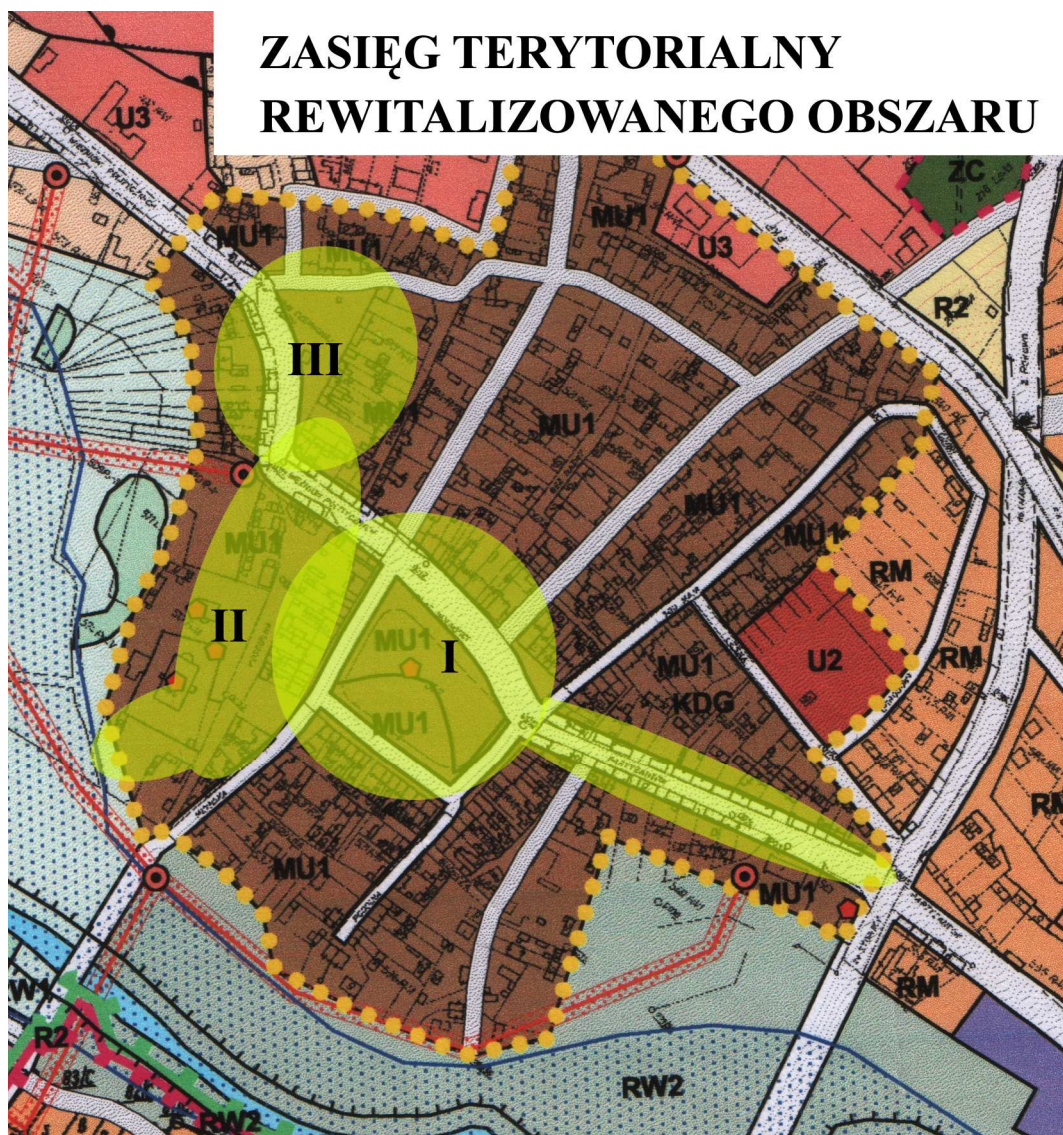
Obszar II- teren wokół Sanktuarium i ul. Kościelna – Dom Wójta

Obszar obejmuje:

- teren wzdłuż ulicy Kościelnej
- teren wokół zabytkowego budynku – Domu Wójta z XVII wieku
- teren wokół Sanktuarium Matki Boskiej Cudownej Przemiany

Obszar III– ulica Nowy Rynek

Obszar obejmuje teren placu i ulicy Nowy Rynek, na którym znajdują się obiekty budowlane wpisane do rejestru zabytków pochodzące z XIX wieku.

*Mapa 1. Obszary objęte rewitalizacją
Źródło: Urząd Gminy Raków*

Granice obszarów objętych Programem Rewitalizacji wyznaczono na podstawie czynników zewnętrznych i wewnętrznych wpływających na rozwój tych miejsc i korzyści jakie za sobą niosą.

Przewidziany do rewitalizacji obszar charakteryzuje wyraźna potrzeba zmian wynikająca z istniejącego, na nim deficytu prac remontowych i związanego z nim wysokiego stopnia degradacji starej zabudowy. Jest to szczególnie ważne w przypadku cennych budowli

zabytkowych zlokalizowanych w obrębie rynku. Dlatego jednym z celów głównych rewitalizacji jest poprawa estetyki przestrzeni, podniesienie atrakcyjności rynku w Rakowie, wykreowanie miejsca atrakcyjnego do zamieszkania, stworzenie zachęty do inwestowania w nowe i istniejące obiekty oraz przyciągnięcie mieszkańców Rakowa i okolic do spędzania tu wolnego czasu – stworzenie miejsca oazy spokoju i rekreacji.

fot.10. ul. Plac Wolności – stan obecny.

fot. Urząd Gminy Raków

IV. Podział na projekty i zadania inwestycyjne

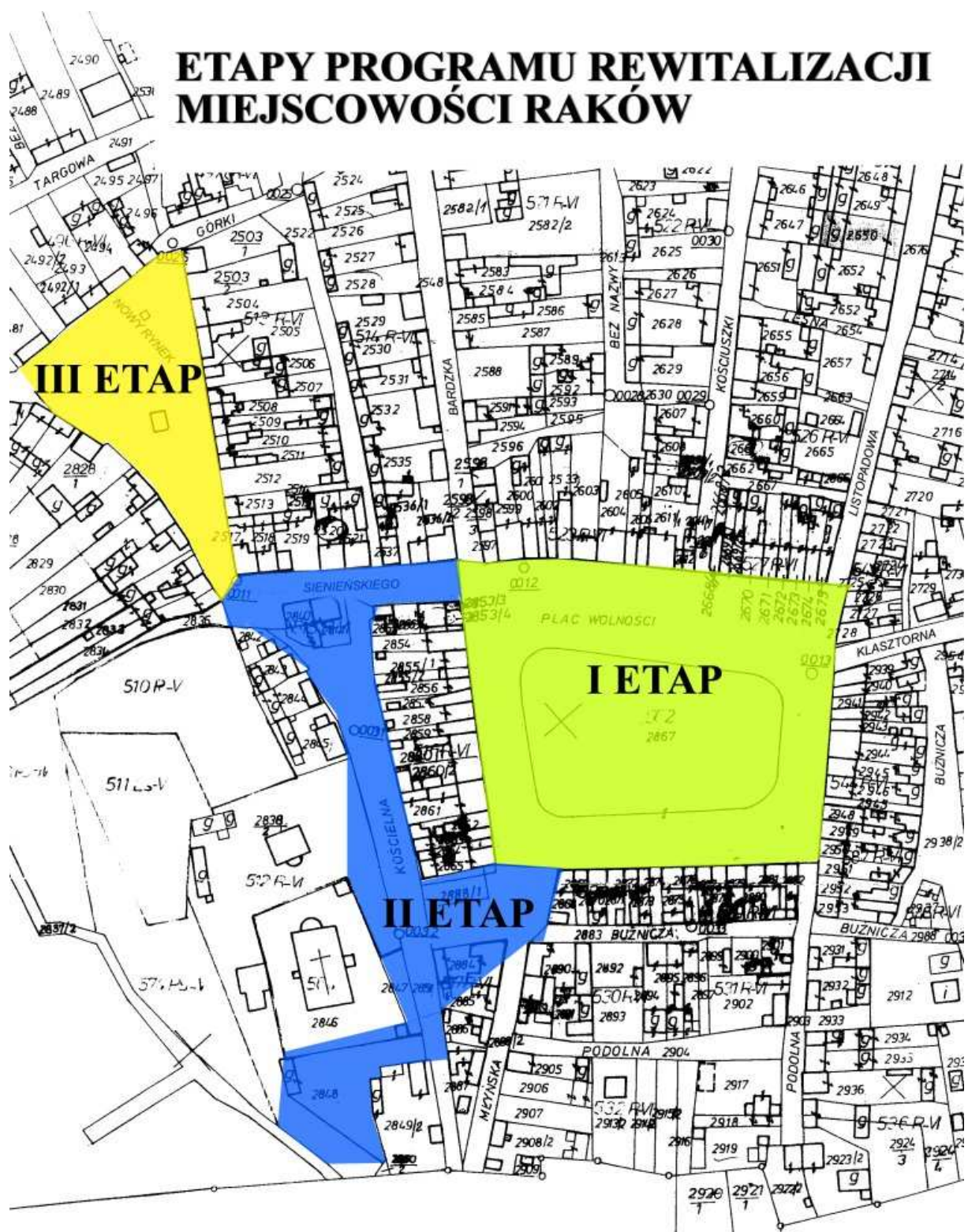
1. Kryteria wyboru pilotażu i kolejność realizacji

Lokalny program rewitalizacji został podzielony na 3 etapy realizacji inwestycyjne, wśród których wyróżniono zadania inwestycyjne.

Tabela 8 Zadania inwestycyjne przewidziane do realizacji w ramach rewitalizacji

Lp	Etapy i zadania do realizacji	Planowane rozpoczęcie realizacji	Planowane zakończenie realizacji
ETAP I			
1	Wymiana sieci wod-kan	2011 I kw	2011 III kw
2	Wymaniana oświetlenia ulicznego na ul. Plac Wolności i ul. Klasztornej	2011 I kw	2011 III kw
3	Przebudowa sieci komunikacyjnej, budowa chodników	2011 II kw	2012 I kw
4	Zagospodarowanie parku, nowa aranżacja zieleni, budowa fontanny, przeniesienie pomnika. Modernizacja przystanku autobusowego	2012 III-IV kw	2012 III kw
5	Zagospodarowanie placu targowego	2011 II kw	2012 I kw
6	Budowa szaletów publicznych	2012 I kw	2012 III kw
ETAP II			
1	Budowa parkingu przy Sanktuarium	2012 II kw	2012 IV kw

2	Przebudowa i modernizacja ul. Kościelnej	2012 II kw	2012 IV kw
3	Kompleksowy remont budynku Domu Wójta z możliwością wykupu części nieruchomości od osób prywatnych	2012 II kw	2013 II kw
ETAP III			
1	Przebudowa ul. Nowy Rynek	2012 IV kw	2013 II kw
2	Budowa Parku Jordanowskiego dla dzieci, wraz z aranżacją zieleni	2013 I kw	2013 II kw
3	Wymiana oświetlenia ulicznego	2012 IV kw	2013 II kw
4	Wspieranie rozwoju turystyki, sektora usług, bazy noclegowej jako priorytetowych dziedzin gospodarki lokalnej (inwestycje i dotacje, wspieranie budowy infrastruktury)	2012 IV kw	2013 IV kw
5	Wspieranie zadań mających przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu, tworzenie równych szans (dofinansowanie programów profilaktycznych i tworzenia równych szans, kursy, szkolenia, wyjazdy itp.)	2012 IV kw	2013 IV kw
6	Wspieranie działań dotyczących walki z patologiami społecznymi oraz aktywizacji środowisk dziecięcych i młodzieżowych (dotacje dla organizacji pozarządowych i gminnych zajmujących się środowiskami dziecięcymi i młodzieżowymi, kursy, szkolenia, aktywna walka z patologiami)	2012 IV kw	2013 IV kw

Mapa 2. Obszary objęte rewitalizacją
Źródło: Urząd Gminy Raków

Zadania inwestycyjne możliwe do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji mają zróżnicowany wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy wspieranych obszarów. Biorąc pod uwagę fakt, iż wymienione wcześniej inwestycje nie wyczerpują pełnej listy przedsięwzięć, jakie będą spełniały założenia niniejszego Programu, wybór zadań do realizacji będzie uzależniony od **dostępności środków** oraz **stopnia realizacji przez inwestycję celów LPR**. W większości zadań głównym inwestorem będzie Gmina Raków, która dysponuje ograniczonymi środkami na inwestycje.

O kolejności realizacji działań decyduje także szereg konsultacji społecznych, które przeprowadzone zostały w czasie procesu tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Kryteriami, które decydowały o harmonogramie realizacji poszczególnych zadań były:

3. Poziom prawdopodobieństwa realizacji
4. Potrzeby wynikające z istniejących uwarunkowań przestrzennych
5. Walory turystyczne miejscowości

Celem szczegółowym rewitalizacji jest nadanie nowego wyrazu centrum Rakowa, podniesienie poziomu integracji mieszkańców, przyciągnięcie turystów, ograniczenie negatywnych zjawisk związanych z patologiami społecznymi.

2. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć

Ze względu na stan przygotowania zadań, które wymagają doprecyzowania, wskaźniki określone niżej mają wartość szacunkową i mogą ulec wahaniom.

Przyjęto dwa rodzaje wskaźników:

- wskaźnik produktu
- wskaźnik rezultatu

Wskaźnikami produktu są:

- Długość zmodernizowanych dróg i chodników objętych rewitalizacją

- Długość zmodernizowanych i wybudowanych sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej
- Powierzchnia urządzonych, odnowionych terenów zieleni
- Powierzchnia zmodernizowanych, przebudowanych terenów przestrzeni publicznej
- Długość wybudowanego oświetlenia ulicznego

Wskaźnikami rezultatu są:

- Poprawa infrastruktury technicznej i społecznej
- Poprawa komunikacji na terenie rewitalizowanym
- Stworzenie nowych miejsc pracy
- Wzrost znaczenia rewitalizowanych obszarów na tle Rakowa
- Wzrost poziomu bezpieczeństwa
- Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców

V. Planowane działania w latach 2009-2015 i w latach następnych na obszarze rewitalizowanym

Tabela 9 Planowane działania przestrzenne w latach 2009-2015

Nazwa planowanego działania	Etap działania i czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Nakłady do poniesienia
Wymiana sieci wod-kan	I etap	Poprawa funkcjonalności sieci wod-kan	Samorząd Gminny	1 000 000,00 zł
Wymiana oświetlenia ulicznego (Rynek i ul. Kościelna)	I etap	Powstanie nowoczesnego oświetlenia rynku Rakowa oraz ul. Klasztornej do kościółka Św. Anny.	Samorząd Gminny	400 000,00 zł
Przebudowa sieci komunikacyjnej, budowa chodników	I etap	Wykonanie nowej nawierzchni ulic i chodników, co zwiększy bezpieczeństwo ruchu oraz atrakcyjność turystyczną.	Samorząd Gminny	1 900 000,00zł
Zagospodarowanie parku, nowa aranżacja zieleni, budowa fontanny, przeniesienie pomnika, modernizacja przystanku autobusowego	I etap	Wykonanie elementów małej architektury, wykorzystanie parku jako miejsca odpoczynku i relaksu dla mieszkańcu i turystów	Samorząd Gminny	4 500 000,00 zł
Zagospodarowanie placu targowego	I etap	Powstanie nowej nawierzchni placu	Samorząd Gminny	1 100 000,00 zł
Budowa szaletów	I etap	Powstanie szaletów publicznych.	Samorząd Gminny	150 000,00 zł

publicznych				
Budowa parkingu przy sanktuarium,	II etap	Powstanie parkingu wraz z oświetleniem co zwiększy atrakcyjność turystyczną miejsca	Samorząd Gminny	700 000,00 zł
Przebudowa i modernizacja ulicy kościelnej	II etap	Powstanie nowej nawierzchni ulicy wraz z wkomponowaniem zieleni, co zwiększy atrakcyjność turystyczną miejsca.	Samorząd Gminny	1 200 000,00 zł
Kompleksowy remont budynku Domu Wójta z możliwością wykupu części nieruchomości od osób prywatnych	II etap	Remont i modernizacja Budynku Domu Wójta, zagospodarowanie terenu wokół budynku poprzez nasadzenie zieleni wykorzystanie budynku do celów edukacyjno muzealnych.	Samorząd Gminny	1 200 000,00 zł
Przebudowa ul. Nowy Rynek	III etap	Wykonanie nowej nawierzchni ulicy (ok. 120mb) i chodników co zwiększa atrakcyjność turystyczną	Samorząd Gminny	750 000,00 zł
Budowa Parku Jordanowskiego dla dzieci, wraz z aranżacją zieleni	III etap	Powstanie placu zabaw dla dzieci wraz z aranżacją zieleni.	Samorząd Gminny	500 000,00 zł
Wymiana oświetlenia ulicznego przy ul. Nowy Rynek	III etap	Wymiana oświetlenia ulicznego, powstanie nowych ozdobnych latarni ulicznych	Samorząd Gminny	600 000,00 zł
Razem				14 000 000,00 zł

Tabela 10 Planowane działania gospodarcze 2009-2015

Nazwa planowanego działania	Etap działania i czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Nakłady do poniesienia
Wspieranie rozwoju turystyki, sektora usług, bazy noclegowej jako priorytetowych dziedzin gospodarki lokalnej (inwestycje i dotacje, wspieranie budowy infrastruktury)	Etap III 2012 – 2013	Powstawanie nowych firm, zmniejszenie bezrobocia, pozyskanie inwestorów dla miejscowości, zwiększenie przychodów do budżetu gminy, podniesienie poziomu życia mieszkańców	Samorząd gminy, okoliczni przedsiębiorcy, uczestnicy sektorów gospodarki lokalnej, mieszkańcy chcący założyć działalność gospodarczą itp.	200 000,00 zł rocznie

Tabela 11 Plan działań społecznych w latach 2009-2015

Nazwa planowanego działania	Etap działania i czas realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Nakłady do poniesienia
Wspieranie zadań mających przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu, tworzenie równych szans (dofinansowanie programów profilaktycznych i tworzenia równych szans, kursy, szkolenia, wyjazdy itp.)	Etap III 2012 – 2013	Likwidacja grup wykluczonych społecznie, wyrównanie szans rozwojowych różnych grup społecznych	Samorząd gminy, mieszkańcy, stowarzyszenia, jednostki gminne,	ok. 200 000,00 zł rocznie
Wspieranie działań dotyczących walki z patologiami społecznymi oraz aktywizacji środowisk dziecięcych i młodzieżowych (dotacje dla organizacji pozarządowych i gminnych zajmujących się środowiskami dziecięcymi i młodzieżowymi, kursy, szkolenia, aktywna walka z patologiami)	Etap III 2012 – 2013	Zmniejszenie poziomu występujących w Rakowie patologii społecznych, aktywizacja środowisk dziecięcych i młodzieżowych	Samorząd gminy, mieszkańcy, stowarzyszenia, jednostki gminne, „grupy ryzyka”	ok. 200 000,00 zł rocznie

VI. Plan finansowy rewitalizacji 2009-2015 i lata następne

NAZWA REALIZOWANEGO ZADANIA	WARTOŚĆ ZADANIA (brutto)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA (Budżet JST, Budżet państwa, środki prywatne, Środki UE, inne)	LATA REALIZACJI						
			2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wymiana sieci wod-kan	1 000 000,00 zł	Budżet JST (40%) Środki UE (60%)							
Wymiana oświetlenia ulicznego	400 000,00 zł	Budżet JST (40%) Środki UE (60%)							
Przebudowa sieci komunikacyjnej, budowa chodników	1 900 000,00zł	Budżet JST (40%) Środki UE (60%)							
Zagospodarowanie parku, nowa aranżacja zieleni, budowa fontanny, przeniesienie pomnika, modernizacja przystanku autobusowego	4 500 000,00 zł	Budżet JST (40%) Środki UE (60%)							
Zagospodarowanie placu targowego	1 100 000,00 zł	Budżet JST (40%) Środki UE (60%)							
Budowa parkingu przy sanktuarium	700 000,00 zł	Budżet JST (40%) Środki UE (60%)							
Przebudowa i modernizacja ulicy	1 200 000,00 zł	Budżet JST (40%)							

kościelnej		Środki UE (60%)							
Kompleksowy remont budynku Domu Wójta z możliwością wykupu części nieruchomości od osób prywatnych	1 200 000,00 zł	Budżet JST (40%) Środki UE (60%)							
Budowa szaletów publicznych	150 000,00 zł	Budżet JST (40%) Środki UE (60%)							
Przebudowa ul. Nowy Rynek	750 000,00 zł	Budżet JST (40%) Środki UE (60%)							
Budowa Parku Jordanowskiego dla dzieci, wraz z aranżacją zieleni	500 000,00 zł	Budżet JST (40%) Środki UE (60%)							
Wymiana oświetlenia ulicznego	600 000,00 zł	Budżet JST (40%) Środki UE (60%)							
Wspieranie rozwoju turystyki, sektora usług, bazy noclegowej jako priorytetowych dziedzin gospodarki lokalnej (inwestycje i dotacje, wspieranie budowy infrastruktury)	200 000,00 zł	Budżet JST Środki UE Środki prywatne							
Wspieranie zadań mających przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu, tworzenie równych szans (dofinansowanie programów profilaktycznych i tworzenia równych szans, kursy,	200 000,00 zł	Budżet JST Środki UE							

szkolenia, wyjazdy itp.)		Środki prywatne							
Wspieranie działań dotyczących walki z patologiami społecznymi oraz aktywizacji środowisk dziecięcych i młodzieżowych (dotacje dla organizacji pozarządowych i gminnych zajmujących się środowiskami dziecięcymi i młodzieżowymi, kursy, szkolenia, aktywna walka z patologiami)	200 000,00 zł	Budżet JST Środki UE Środki prywatne							

Można stwierdzić, iż zadania zapisane do realizacji w LPR w kontekście ich realizacji do roku 2015:

- faktycznie oddziałują na problemy grup docelowych,
- trwale i realnie zmieniają (uzupełniają) dotychczasową ofertę Gminy Raków co wpłynie na wyprowadzenie obszaru rewitalizowanego ze stanu kryzysowego w szczególności poprzez nadaniu mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju,
- kompleksowe m.in. ze względu na udział partnerów społecznych i gospodarczych,
- wpływają na urozmaicenie oferty regionu,
- wprowadzają nowe innowacyjne rozwiązania bądź funkcji dla obszaru rewitalizowanego.

VII. System wdrażania

Lokalny Program Rewitalizacji dla miejscowości Raków będzie realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Gmina, korzystając z funduszy strukturalnych, jest zobowiązana przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych.

W celu wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji w drodze zarządzenia Wójt Gminy powołał:

- Zespół zadaniowy ds. Rewitalizacji,
- Pełnomocnika ds. rewitalizacji.

Istotnym elementem wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest zaangażowanie jak największej liczby podmiotów uczestniczących w tym procesie. Dla powodzenia przedsięwzięcia ważne jest, aby aktywnie występowały w nim nie tylko podmioty publiczne (Urząd Gminy i jednostki organizacyjne Gminy), ale także jak najliczniej podmioty społeczne (stowarzyszenia, komitety, związki) zrzeszające mieszkańców oraz przedsiębiorcy prywatni. Ci pierwsi oprócz znajomości zagadnień związanych z lokalnymi problemami społecznymi wnoszą doświadczenie w pracy na rzecz obszarów zdegradowanych społecznie. Inwestorzy prywatni służą doświadczeniem w zarządzaniu inwestycją oraz wnoszą nowe technologie. Poszczególne projekty będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków według źródeł ich pochodzenia (krajowych i unijnych).

VIII. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

1. System monitorowania programu i sposób jego oceny

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Programu Rewitalizacji oraz jego poszczególnych elementów ma Wójt Gminy Raków, którego rolą będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w Programie i skuteczność jego realizacji, wdrażanie Programu poddawane będzie bieżącej ocenie, przy pomocy wskaźników monitorowania.

Najważniejsze 5 składników które będą brane pod uwagę to:

- **skuteczność** – kryterium, które pozwala sprecyzować, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie Programu zostały osiągnięte,
- **efektywność** – kryterium, które pozwala ocenić poziom „ekonomiczności” Programu;
- **użyteczność** – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie Programu odpowiada potrzebom grupy docelowej
- **trafność** - kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele Programu odpowiadają potrzebom i priorytetom wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizowanego,
- **trwałość** – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Programu będą trwać po jego zakończeniu.

2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Elementem inicjowania i podejmowania współpracy pomiędzy sektorem publiczno-prywatnym a organizacjami pozarządowymi będzie Plan Informacji.

Główne zadania Planu Informacji:

- Zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych dla wszystkich grup docelowych na terenie Gminy Raków
- Zapewnienie czytelnej informacji o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach;
- Zapewnienie bieżącego informowania opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie Gminy

- Zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Programu Rewitalizacji w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia;
- Inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym;
- Wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak Internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Programu Rewitalizacji.

3. Grupy docelowe odbiorców

Działania podejmowane w ramach Programu Rewitalizacji będą uwzględniały potrzeby grup docelowych w zakresie informacji oraz użytych instrumentów w celu osiągnięcia maksymalnej skuteczności.

Rodzaje grup docelowych

- **Opinia publiczna** – powszechna wiedza na temat działań związanych z wdrażaniem oraz wykorzystaniem środków Unii Europejskiej służyć będzie prezentacji korzyści płynących z członkostwa we Wspólnocie, budowaniu pozytywnego wizerunku podmiotów zaangażowanych w procesie wdrażania pomocy, jak również przyczyni się do poparcia dla inwestycji, których bezpośrednim beneficjentem będzie społeczność lokalna Gminy.
- **Beneficjenci** – to osoba, instytucje lub grupy społeczne bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy. Beneficjentami będą:
 - jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego;
 - podmioty będące jednostkami podległymi samorządowi gminnemu bądź realizujące zadania jednostki samorządu gminnego;
 - podmioty gospodarcze;
 - organizacje zrzeszające przedsiębiorców;
 - jednostki edukacyjne;
 - organizacje pozarządowe i organizacje społeczne;
 - właściciele nieruchomości;
 - wspólnoty mieszkaniowe i najemcy mieszkań komunalnych;

4. Kształtowanie wizerunku Programu Rewitalizacji

Wykorzystanie pomocy w ramach funduszy strukturalnych płynących z Unii Europejskiej uzależnione jest od poziomu świadomości w zakresie istnienia oraz możliwości pozyskania środków dla samorządów gminnych. W tym celu istnieje realna potrzeba konsekwentnego kształtowania pozytywnego wizerunku Programu rewitalizacji dzięki różnorodnym metodom komunikacji społecznej.

Cele komunikacji społecznej

Zasadniczym celem komunikacji społecznej jest zapewnienie wyczerpującej i zrozumiałej informacji oraz takich dróg jej obiegu, żeby uzyskać partycypację społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji, jej aktywny udział w programowaniu, decyzjach oraz odpowiedzialności i finansowaniu. Komunikacja społeczna ma zapewnić partnerom programu:

- Dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji
- Pobudzić ich do wyrażania własnych opinii
- Nawiązać porozumienie pomiędzy partnerami procesu rewitalizacji a zespołem koordynacyjnym

Podstawą partycypacji jest informacja, wymieniana pomiędzy partnerami a zespołem koordynacji w procesie komunikacji społecznej, zorganizowanej sprawnym systemem. Informowanie w procesie komunikacji społecznej ma wyjaśnić mieszkańcom korzyści płynące z procesu rewitalizacji, w zamian za tymczasowe zakłócenie normalnego rytmu życia i określony wysiłek, także finansowy.

Na system komunikacji społecznej składają się:

1. Podmiot inicjujący proces komunikowania się – zespół koordynacyjny;
2. Podmiot odbierający informacje – przede wszystkim partnerzy indywidualni i zbiorowi, a także pozostali partnerzy;
3. Określone informacje:
 - a) Wiadomości zaznajamiające oraz o specyficznym tzw. pedagogicznym charakterze wyjaśniające zagadnienie rewitalizacji i potrzebę realizacji programu
 - b) Wiadomości z bieżącej realizacji programu
 - c) Wnioski z monitorowania, oceny i aktualizacji
4. Określony sposób komunikowania się:
 - a) Środki komunikacji społecznej bezpośredniej

- kontakty i spotkania mieszkańców z urzędnikami podczas załatwiania spraw;
- kontakty i spotkania Wójta (zespół koordynacyjny) z mieszkańcami (przesyłki pocztowe, poczta elektroniczna, rozmowy telefoniczne)
- środki komunikacji społecznej pośredniej
- relacje dziennikarzy prasy, radia, telewizji (informacja prasowa, konferencje, wywiady)
- ulotki, biuletyny, informatory, wydawnictwa, ogłoszenia;
- strona internetowa

System wykorzystywać może

- Dokumentację (uchwały rady, zarządzenia i decyzje Wójta, ustalenia zespołu koordynacyjnego)
- Wywiad (bieżące informacje o sytuacji)
- Badania sondażowe (wywiad kwestionariuszowy, wywiad telefoniczny, ankieta wypełniana przez respondenta)

Sprawność i efektywność działania systemu komunikacji społecznej zależy z jednej strony od zaangażowania, umiejętności, sposobu pozyskiwania, analizowania i oceny informacji od mieszkańców, a z drugiej strony od umiejętności doboru form i środków przekazywania informacji.

5. Instrumenty strategii informacyjnej

Realizacji polityki informacyjnej służyć mogą następujące instrumenty

- Konferencje, seminaria, wykłady, warsztaty, prezentacje – propagujące informacje o możliwościach wykorzystania środków unijnych i rezultatach wsparcia UE oraz usystematyzowania wiedzy;
- Wizytacje projektów, ekspozycje projektów – mogą stanowić skuteczne metody prezentacji osiągnięć w zakresie realizacji inicjatyw z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej
- Informacje o projektach oraz ich promocjach przez beneficjentów – należy zadbać o przekazanie odpowiedniej wiedzy beneficjentom z rejonu Gminy Raków, którzy będą odpowiedzialni za spełnienie wymogów w tym zakresie;

- Serwisy internetowe – będą szybkim i ogólnodostępnym źródłem informacji dla potencjalnych beneficjentów i instytucji o aktualnych możliwościach skorzystania z pakietu pomocowego, zaś dla opinii publicznej stanowią kompleksowe źródło informacji o osiągnięciach Programu Rewitalizacji i wsparciu ze strony Unii Europejskiej dla Gminy Raków.

IX. Podsumowanie

Wstępując do Unii Europejskiej Polska uzyskała możliwość ubiegania się o wsparcie finansowe z funduszy strukturalnych. Jedną z nich jest pozyskanie środków na rewitalizację małych miast i miejscowości będących siedzibą gmin w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007-2013, Działanie 6.2. Niniejszy program jest nieodzownym elementem w procesie ubiegania się o określone wyżej dotacje.

Lokalny Program Rewitalizacji dla miejscowości Raków przedstawia planowane działania rewitalizacyjne na obszarze uznanym za zdegradowany. Został on wykonany przy współpracy przedstawicieli lokalnych grup społecznych i w oparciu o wszystkie wcześniej uchwalone dokumenty strategiczne.

Niniejszy program został opracowany zgodnie z „Wytycznymi” do tworzenia lokalnych programów rewitalizacji dla województwa świętokrzyskiego na lata 2007-2013 jako podstawy udzielenia wsparcia z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007 – 2013.

Realizacja Programu będzie dążyć do zamierzonych celów, jakimi są: ożywienie społeczno gospodarcze, aktywizacja mieszkańców i przedsiębiorców, tworzenia warunków do rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej.

LPR jest dokumentem otwartym, co oznacza, iż będzie on poddawany systematycznej, okresowej analizie i ocenie, a także w razie konieczności aktualizowany w zakresie dostosowania się do zmieniających się uwarunkowań.

X. Literatura

1. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego
2. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla Gminy Raków
3. Plan Rozwoju Lokalnego gminy Raków na lata 2004-2013
4. Strategia Rozwoju Gminy Raków
5. Strategia Rozwiązywania Problemów społecznych Gminy Raków na lata 2009-2013
6. „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Raków
7. Chmaj L., *Bracia Polscy. Ludzie, idee, wpływy*, Warszawa 1957.
8. Cynarski S., *Raków. Ognisko arianizmu*, Kraków 1968.
9. Durlik Elżbieta, Madej Marta. Gmina Raków w publikacjach : zestawienie bibliograficzne /
Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach. Dział Informacyjno-Bibliograficzny. - Kielce WBP,
1999.
10. Jastrzębski C., *Góry Świętokrzyskie: szlak oznaczony im. Henryka Orlińskiego: Widelki – Drogowle –
Raków – Chańcza – Szydłów*, Kielce 1994.
11. Kopertowska D., *Nazwy miejscowe województwa kieleckiego*, Warszawa – Kraków 1984.
12. Kot S., *Wypisy Stanisława Kota do dziejów Rakowa*, „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”, T. XXXII,
Warszawa 1987.
13. Ochmański W., *Lustracja województwa sandomierskiego: 1564 – 1565*, Wrocław 1963.
14. *Powiat opatowski*, [w:] *Katalog zabytków sztuki w Polsce. Województwo kieleckie*, pod red. J. Z.
Łozińskiego, B. Wolff, z. 7, Warszawa 1959.
15. *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, pod red. F. Sulimierskiego,
B. Chlebowskiego, J. Krzywickiego, W. Walewskiego, T. I – XV, Warszawa 1880 – 1902.
16. Szymański J., *Szlakiem Braci Polskich: przewodnik turystyczny po Kielecczyźnie*, Kielce 1962.
17. Tazbir J., *Bracia Polscy na wygnaniu: studia z dziejów emigracji ariańskiej*, Warszawa 1977.

18. Tazbir J., *Reformacja w Polsce. Szkice o ludziach i doktrynie*, Warszawa 1993.
19. Tazbir J., *Stolica polskich arian*, „Mówią wieki”, z. 5, Warszawa 1961.
20. Tazbir J., *Zagłada ariańskiej stolicy*, „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”, T. VI, Warszawa 1961.
21. Urban W., *Katolickie świadectwo o arianach w Rakowie w 1662*, „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”, T. XL, Warszawa 1996.

XI. Spis tabel

Tabela 1 Struktura własności gruntów i budynków na obszarze rewitalizowanym.....	21
Tabela 2 Rodzaje dróg na terenie gminy Raków.	25
Tabela 3 Liczba podmiotów gospodarczych z wybranych branż.....	30
Tabela 4 Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach gminy(dane demograficzne na dzień 31.12.2008 r.).....	311
Tabela 5 Statystyka mieszkańców według wieku i płci.....	322
Tabela 6 Ludność według głównego źródła utrzymania dane w/g stanu na dzień 31.12.2002r. w gminie Raków.	344
Tabela 7 Organizacje społeczne i pozarządowe zarejestrowane na terenie Gminy Raków.....	345
Tabela 8 Zadania inwestycyjne przewidziane do realizacji w ramach rewitalizacji.....	606
Tabela 9 Planowane działania przestrzenne w latach 2009-2015	655
Tabela 10 Planowane działania gospodarcze 2009-2015.....	677
Tabela 11 Plan działań społecznych w latach 2009-2015	688

XII. Spis zdjęć

1. Robocze spotkanie zespołu ds. rewitalizacji.....	8
2. Ul. Plac Wolności – stan obecny.....	18
3. Park w Centrum Rakowa.....	19
4. Zabudowa mieszkaniowa Rakowa.....	27
5. Kościół Świętej Trójcy w Rakowie.....	35
6. Kościół Św. Anny w Rakowie.....	36
7. Dom Wójta.....	37
8. Pomnik poświęcony żołnierzom poległym w I wojnie światowej.....	39
9. Rzeką Czarna Staszowska.....	40
10. ul. Plac Wolności – stan obecny.....	57

XIII. Spis Map

Mapa 1. Obszary objęte rewitalizacją.....	56
Mapa 2. Obszary objęte rewitalizacją.....	60

XIII. Spis Wykresów

Wykres 1 Rodzaje dróg w gminie Raków	266
Wykres 2 Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Raków	30
Wykres 3 Struktura wiekowa mieszkańców w gminie	333